IUSTI LIPSI DIUA SICHEMIENSIS SIUE ASPRICOLLIS: NOUA EIUS BENEFICIA &...

Justus Lipsius

Digitized by Google

7
15-b
27

6
33 E
29

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

IVSTI LIPSI

DIVA SICHEMIENSIS
ſiue
ASPRICOLLIS:

Noua eius BENEFICIA & ADMIRANDA.

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA,

Apud Ioannem Moretum.

M. DC. V.

Cum Priuilegiis Cæſareo & Regio.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Sereniſſimæ
ISABELLAE,
CLARÆ, EVGENIÆ,
INFANTI
HISPANIARVM,
Principi & Dominæ noſtræ.

DIVAM VIRGINEM Sichemienſem ad te DOMINA noſtra adfero: tuam illam, animo ſemper cultam, corpore & oculis etiã aditam atque vſurpatam. Pietas tua cui non innotuit? quam velut hereditariam virtutem vindicas, ab auis pro-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

auiſque tranſmiſſam, & vel ab ISABELLA illâ (cuius nomen feliciter refers) FERDINANDI coniuge aſſumptam. O magnam reginarum! & cùm aliis laudibus, tum hac duplici eximiam, Modeſtiæ, & Pietatis, quæ vtraque in te effulget. Quid autem Principibus dignius, aut decentius? Proximi à Deo ſunt, & vicem atque imaginem eius in terris repræſentant: ergo & colere ac venerari magis par eſt, quò propiùs & norunt ſupremum illud Bonum, & ſenſerunt. Tu facis. & quamquam inter turbas tumultúſque bellicos, verſa ad Deum, verſa ad Diuam, votis precibúſque in hoſtem, vt PRINCEPS maritus conſiliis & armis, pugnas. Et expugnabis ô SERENISSIMA, confide: & miſerator ille Deus iamnunc ſigna mittere cœpit placati ſui in Bel-

gas

gas animi, aut certè placandi. Quò Miracula hæc noua pij prúdentéſque interpretes trahunt, & benignitatem Numinis ſic palàm & ſubitò oſtenſam, velut auroram eſſe Solis illius concordiæ & pacis mox ſecuturæ. O fiat, & exorere! & nobis bonos hos Principes habere & frui fas ſit, in tranquillitate temporum; atque ipſos Belgicam ſuam videre, qualis olim fuit, ab omni externo decore formoſam & florentem. Iterùm, FIAT. Louanij, XV. Kalend. Maijas. anno Chriſtiano ∞. IↃC. V.

AD LECTOREM.

HALLENSEM DIVAM *cùm nuper dedi; meritò iungetur hæc altera, ad quam non ſolùm viri magni & religionis noſtræ Antiſtites, ſed ipſe meus animus, vocarunt. Silerem ſic in propinquo, & tantâ omnium admiratione, bonorum etiam exſultatione, geſta? Diffundantur, & eant in ſæcula: & Diuæ noua gloria, Miraculis fides adſtruatur. Quid enim de hominibus dicam, ſiquis non abnuit, ſed ambigit, in tam illuſtribus? nec homines eſſe; aut certè ſponte oculos claudere, ne Solem hunc admittant tam claræ veritatis. Sunt enim in ſenſibus noſtris pleraque geſta: quid etiam? ne fraus & fucus imponant, publico mandato Ill^{mi} Mechlinienſis Antiſtitis explorata & inquiſita, à Reu^{mo} Antuerpienſi Epiſcopo,* Ioanne Miræo: *qui & ſcripto ea, cum fide & induſtriâ, digeſſit & conſignauit. Ab illo hauſi: itemq́; à viro docto, prudenti, pio,* Philippo Numanno, *qui ipſe etiam linguâ noſtrâ Belgicâ diuulgauit. Lege igitur, & crede. Ac ſunt pleraque omnia iſta vera & mera* Beneficia, *in ſalute hominum curandâ: corporis quidem, ſed & per eam animi, ad diuinum cultum ſic excitandi. Varietatem ideò tantam non habent: neque ſtilus noſter colores, vt ſic dicam,*

cam,

Digitized by Google

cam, aut ornatum. Quid etiam opus eſt? pluribus ſcripta, plures legant & intellegant: & alibi deceat, doctum aut diſertum eſſe. Non *philologi, ſed philothei huc vocantur: aut etiam illi, ſed vt ſint iſti. Verſiculos interim miſcui, quaſi paritatis illius condimentum: & ſi boni ſunt, pellant oblectatione faſtidium; ſi alij, diſcutiant riſu. Sed meo animo, Lector, nihil horum valdè obſerues: ſenſum intende, & finem apprehende, qui eſt pium bonumq́ue eſſe.* DIVÆ *etiam nouam gloriam attende: & quàm ex vero vaticinata ſit,* Beatam me dicent omnes generationes. *Omnes, & ex auo in auum ſic erit.*

IN-

INDEX CAPITVM.

ALiquid pro fide Miraculorum: & decorum huius ſcriptionis. Cap.I. pag.1
Fructus huius ſcriptionis: & Miracula ad Deum communiter, mox propriè ad verum illum ducere. Caput II. 3
Ad rem ipſam. & obiter de Sichemio, & Colle, & Imagine, & Paſtore. Cap.III. 6
Febrium ibi curatio. Imaginis abolitio, & alius ſubſtitutio. Aliquid de quercu. Cap.IIII. 9
Sanguinis ſudor in ſtatuâ. Cap.V. 11
Puella claudicans correcta. Cap.VI. 13
Mulier oculis grauiter affecta, ſtatim ſanata. Cap. VII. 14
Paralyſis & languor corporis ſublati. Cap.VIII. 15
Simile in apoplexiâ, & cæcitate. Cap. IX. 17
Quidam ob dicteria punitus. Cap.X. ibidem.
Rabies, cæcitas, tumor ſimul curata. Cap.XI. 18
Antiſtita quædam ab Ictero liberata, itemque Anginâ. Cap.XII. 19
Quidam in aſthmate & claudicatione ſanatus. Cap.XIII. 21
Apoplectica in pede & manu reſtituitur. Cap.XIIII. 22
Claudus & paralyticus erigitur. Cap. XV. 23
Hernia, claudicatio, ventris tumor ſublata. Cap.XVI. 24
Louanij ſtrumoſa, & vlceroſa mirificè puella, ſanatur. Cap. XVII. 25
Fœdum vlcus, & cancri facie, in ſene curatum. Cap.XVIII. 27
Gibberus tumor in virgine æquatus. Cap.XIX. 28
Epilepſia frequens & vetus curata. Cap.XX. 29
Elephantiacus mundatur. Cap.XXI. 30
Hernioſi atque hernioſæ plures ſolidatæ. Cap.XXII. 31
Pectus graui caſu ſaucium curatur. Cap.XXIII. 33
Claudus & vlceroſus perſanatur. Caput XXIIII. 34
Vulgi Scorbutus tollitur. Cap.XXV. 35
Celebritas loci, concurſus, & noſtra inuiſio preceſque. Cap.XXVI. 36
Sacer morbus vetus ſublatus. Cap.XXVII. 37
Aſthma & Apoplexia ſimul pulſa. Cap.XXVIII. ibidem.
Femur fœdè vlceroſum ſaneſcit. Caput XXIX. 38
Veneficio affecta, & pænè confecta mulier, ſanitatem recipit. Cap.XXX. 39
Religioſa virgo ab congenitâ claudicatione reſtituta. Cap.XXXI. 44
Prolapſus vteri ſubitò repoſitus, firmatuſque. Cap.XXXII. 47
Cephalalgia continua, & permoleſta, ſublata. Cap.XXXIII. 48
Vehemens paralyſis curata. Cap.XXXIIII. 49
A duro & diro Cancro virgo religioſa curata. Cap.XXXV. 51
Languor varius mixtuſque curatus. Cap.XXXVI. 53
Apoplexia & Spaſmus fugantur. Caput XXXVII. 54
Mirus, nec ſine genio fortaſſe morbus, tollitur. Cap.XXXVIII. 55
Auditus ſurdæ redditus. Cap.XXXIX. 58
Clauda in greſſum erigitur. Cap.XL. 59
Puella malis geniis infeſſa, & diu poſſeſſa, vindicatur & ſibi redditur. Cap.XLI. 60
Cæcus ab vtroque oculo illuminatur. Cap.XLII. 62
Herpes exedens ſiſtitur, fugaturque. Cap.XLIII. 63
Vulnus incurabile curatum. Cap. XLIIII. 64
Fœda facies membrorum correcta, & congenita reductio laxata. Cap.XLV. 65
Finis, & pro patriâ preces.

I. L I.

Digitized by Google

I. LIPSI
DIVA VIRGO
ASPRICOLLIS.

CAPVT I.

Aliquid pro ſide Miraculorum: & decorum huius ſcriptionis.

EN, coronam hanc alteram ad te, DIVA, adfero, è floribus tuis plexam, è vicino horto tuo decerptam. Et recenter decerptam: vt etiamnunc ſenſus ſuauitate, animos admiratione afficiat atque adflet. Vbi eſtis, qui paullò vetuſtiora eleuatis, aut illuditis? ecce noua nouitia: ecce in oculis atque auribus omnium noſtrûm geſta: ecce concurſu, plauſu, fructu gentium celebrata. Quæ fides poteſt eſſe in rebus humanis, ſi hæc non eſt? Quamquam iſta ipſa, attendite, fidem vetuſtioribus etiam illis, vel ab exemplo, ſtruunt. Si enim nunc facta, & videmus: cur nuper & olim abnuam fuiſſe? Idem ille Deus eſt qui patrat, eadem illa MATER-VIRGO, per quam patrat, & quam honore hoc honeſtat, & attollit. Imprudens non

dicam religionis,ſed numinis eſt, qui abiicit diffidentiâ,aut negat. Omni æuo fuere,pleriſque omnibus locis : & erunt in æuum,etſi parciùs, denſiùs,vt diuinæ Prouidentię viſum. Ideò piè & vtiliter hæc ſcribi, & prodi poſteris arbitror : vtinam maiores noſtri induſtriè & intentè ſemper feciſſent! Annales condimus,& facta aut facinora hominum,imò & ſcelera propagamus : & non magis Dei Diuorumque opera decet, & iuuat? Decet : & de me, animum,manum, ſtilum illuc dabo, & verſu libet teſtari.

O Heliconij
Numina collis,
Quondam culta,
Ite, valete.
Ego demuto, &
Transfero caſtra
Ad COLLEM *alium*
ASPERVM, ACVTVM.
Grauiora ætas
Grauior ſuadet.
En ego metam
Iamnunc video,
Palmam adſpiro
Illam cælicam,
Permanſuram.
Cetera lapſa,
Aut lapſura,
Fluminis inſtar.
Vndam trudit
Veniens vnda:
Atque diem dies,
Horam ipſa hora.
Has inter fugas,
Quid molimur
Vani vana?
Me cùm video,
Quid facti habeo
Tot iam luſtris?
Legi publicè,
Scripſi publicè,
Quo fine, aut bono?
Famam peperi,
Hoc eſt, fumum,
Hoc eſt, vmbram,

Aut,

Digitized by Google

Aut, vt verius,
Vmbræ ipſam vmbram.
Sapio, fugio,
Ad quod aſylum?
O DIVA, *tuum.*
Tu reparatrix
Miſeræ ſortis
Primorum hominum,
Cælo pulſos
Iterùm cælo
Aſſeruiſti.
Et nos aſſere,
Suſcipe, dirige.
In laudes tuas
Linguam ſoluimus,
Et ſoluemus,
Dum lingua hæc erit,
Dum vita hæc erit,
Donec ea vtraque
Fati lege
Diſſoluentur.

CAP. II.

Fructus huius ſcriptionis. & Miracula ad Deum communiter, mox propriè ad verum illum ducere.

DECET igitur ea ſcribere, ſed & iuuat. An non iuuet, vbi tam palàm fructus, & tam magnus eſt? Et fructus quidem non vnus. ille primò, quòd Miracula communiter religionem in animis excitant, & Deum credere, Deum colere, ſuadent & inducunt. Quis eſt tam alienus à pietate, qui vbi rem euentumque nouum, à naturâ, à ratione diſſonum videt, non moueatur animo & intimis præcordiis, & velut ictu quodam admirationis percuti ſe fateatur? Itaque clauſos vel conniuentes aperit oculos, ad alta tollit, & Numen aliquod in his agnoſcit, cui vni cauſſam

delegat. Inde ad venerationem componitur, ad fidem diſponitur: & hic eſt primus ille, & communis, fructus Miraculorum. Alter magis diſtinctus, quòd ad veram religionem ducunt, ſiue potiùs trahunt. Fit enim diuinâ benignitate, & arcanâ Prouidentiâ, vt vera Miracula nuſquam & numquam, niſi in verâ fide, & à fidelibus patrentur: ne falſa quidem ſæpe apud alios, & certè non ſic conſpicua & inſignita. De *Veſpaſiano, Hadriano*, talibus, quædam leguntur, fronte & facie Miraculorum: ſed inſpecta dignoſcuntur, & vanitas aut ſimulatio adparent: & quod dixi, raró eaipſa edita, ne ſi Magos quidem omnes adiungas, vel milleſimâ pro noſtris parte. Ergo vbi ea video, & tam certa & crebra video: quid, niſi fauorem & inclinationem Numinis agnoſco? quid etiam, niſi velut tubam & claſſicum audio, quod ad talem fidem & cœtum appellat? Benè Auguſtinus: *Catholica Eccleſia auctoritatem Miraculis eſſe* INCOHATAM, *Vetuſtate* FIRMATAM. Vtrumque agnoſco. & initia, Miraculis eguerunt; & progreſſio, qui auctoritate ſe defendit. Sed & in ipsâ Vetuſtate, Miracula vſum habẽt. Sicut pueris lac neceſſarium eſt ad alimẽtum, viris etiam vtile & iuuat: ſic tirones aut errones in fide Miraculis nutriuntur, viri & robuſti etiã oblectantur. Itaq; idem Deus, etſi Chriſtianis, tamen extraneis à Catholicâ, hoc donum non indulget: teſſeram & ſignum

Contra Epiſt. Manich. cap. IIII.

gnum veri ſui cultus ſeruat. Auguſtinus: *Culmen auctoritatis obtinuiſſe Eccleſiam Catholicam, hæreticis* MIRACVLORVM MAIESTATE *damnatis*. Ita verò, maieſtate & ſplendore illo damnatis. An nō maieſtas eſt, diuina illa opera edere? cæcis lumen, claudis greſſum, ęgris ſalutem, mortuis vitã reddere? Noſtri faciunt: & imperium in ipſos Dęmones etiam exercent. Hæc cùm vident, qui in beato cœtu iſto ſunt, iure firmantur, & diſputationum omnes nebulas factorum Sole diſpellunt. Clamant cum pio ſcriptore: *Domine, ſi error eſt, à te decepti ſumus. nam iſta in nobis tantis ſignis & prodigiis confirmata ſunt, & talibus, quæ non niſi per te fieri poſſunt*. Et agnoſcas ſanè hîc diuinam bonitatem. qui non contentus libris ſacris & concionibus ducere & docere, hæc etiam Miracula ſuperiore & noſtro æuo adiungit, ſuis firmandis, aliis formandis. Nec vno ea loco, aut tempore: ſpargit & variat, vt plures certò cognoſcant, nec aurium ſolùm, ſed oculorũ ſenſu hauriantur. Quid in noſtrâ Belgicâ, factionibus iſtis ciuilibus, & ſacris, nónne paſſim ea edidit: & iam recenter edit, in viciniâ hac noſtrâ, limite à partibus infeſto? Edit, & triũphamus ac plaudimus: & ſunt ea ipſa, quę ſtilo eo vulgatũ.

De vtil. cred. cap. XVII.

Richard. de S. Victore. De Trinitate lib. 1. cap. 2.

Perge calame, perge, pange Virginis Miracula,
Quæ Sichemienſi in agro, tractu COLLIS ASPERI
Euenêre, itemq́ue, eueniunt, arbitris his ſenſibus.
Nos videmus, nos audimus: quis profeſtus abnuet?

Niſi profeſſus Scepticã ipſam, & hæreſim Pyrrhoniam.
Perge calame, perge laudes Virginis diffundere,
Illius, quæ peperit orbi Seruatorem gentium,
Illius, quæ pergit orbi dare, donare, munera.
Sanat ægros animi, ſanat ægros etiam corporis.
Quàm benigna in his volenſq́; quàm potẽs & efficax,
Vis videre? videſis noſtra, ſed mentem affer & fidem.
Illam pronam, & iſtam promptam: fruſtrà alioqui iſtac legas.
** In diuina non inquire, crede, qui fructum petis.*

** Miracula diuina cõſideranda ſunt, & non diſcutienda.* Gregor.

CAP. III.

Ad rem ipſam. & obiter de Sichemio, & Colle, & Imagine, & Paſtore.

SICHEMIVM autem opidulum, ad Demeram fluuium ſitum, inter exigua, ſed vetera Brabantiæ habetur. Annales noſtri in æuo paullò magis remoto deficiunt, & tenebræ igitur habent: quas ſagacia ingenia coniecturis interim illuſtrant. Sanè *Sichemium*, quaſi *Aegrorum domus* dicta videtur, quia fortè ibi Valetudinarium, *Sick-heim*: an meliori nomine *Sig-heim*, id eſt Victoriæ domus? Faciat, quòd propinquum opidum *Dieſt-hemium* dictum: quid niſi Martis & belli ſedes? quiáne ibi caſtra, an ipſe ille bellicus Deus olim cultus? *Dieſtum*, aut *Dienſtum* certè eum vocauimus: & dies ab eius nomine etiamnunc

nunc adfirmat. Quid, quòd finitimum opidum *Areſcotum*(ita vetuſtiores dicunt) notas item Romani huius æui & ritus præfert? Eſt enim *Aquilæ repoſitorium*, aut *ſedes*. Sed vtcumque iſta, Sichemium vetus opidum, & quinto milliari à Louanio noſtro, vno circiter à *Dieſthemio* abiunctum. Paret & proprium eſt, cum finitimis, Naſſouiæ genti: & in eâ tutelâ *diu floruit, donec nuper & ciuilibus his bellis, non florem ſolùm, ſed vitam pænè amiſit. Captum, receptum; præſidiis aut prædonibus inſeſſum; ignes etiam paſſum; ad eam infrequentiam deductum eſt, vt paucos ciues habeat, relictos velut in ſemen. Sed in eius opidi finibus, medio illinc milliari, COLLIS exſurgit, leni faſtigio: quem ACVTVM vulgò dicunt, non quia in verticem talem aut conum deſinat (imò æquabili ferè planicie eſt, & ſatis latâ:) ſed quia idiotiſmo ruſtico & metaphorâ, terram ſcabram, aridam, horridam, *Acutam* etiam dicunt: quam Latinè *Aſperam*, verè & pro ingenio loci reddas. Ita enim eſt. exſuccum, macrum, amarum ibi ſolum, frugum & pænè herbæ vacuum, arbuſtis quàm arboribus gaudet. In eius parte verruca ſiue colliculus fuit, & in eo quercus: & in hac DIVÆ VIRGINIS adfixa icuncula: quæ culta accolis à tali initio fertur. Aiunt ante annos centum (& conſtans ita fama habet) fuiſſe paſtorem, qui oues in eo tractu paſceret: atque

*Ab anno circiter ∞. CCCC. L.

que is repertam , neſcio quo caſu, humi imaginem ſuſtulit, in ſinum condidit, certus eam domum ſecum auferre. Parua enim erat, & priuato cultui videbatur opportuna. Sed dum agitat, ecce membra eius omnia ſtupere, pedes vtique non mouere, & quaſi frutex aut ſtipes ibi ſtare. Ipſe mirari, & animo quoque ſtupere, nec ad cauſſam adſurgere: herus autem villicus abſens, requirere paſtorem ſuum & gregem. nam hora iam reditui lapſa, & Solė remoto nox propinquabat. Itaque infortunij anxius, eò accurrit: & repperit defixum ſtantem, & quæ geſta ſimpliciter narrantem. At ille mentis melior, imaginem ſtatim recipit, & timidâ religione in veteri ſuâ ſede & quercu reponit. Eoque facto, paſtor velut vinculis liberatur: & venerati vterque Numen domum abeunt, rem denarrant, & viciniam totam religionis implent.

Beate paſtor, cui ſacratam imaginem
Datum inuenire, & tangere.
Beata vita ruſtica, ô vita innocens,
Amica ſemper Numini!
Te ſolitudo, & à malis ſecretio,
Cæleſtium iungit choris.
Hæc vita quondam, ab orbe condito, fuit
Primigeniis parentibus.
Cum rure quiſque, & ſiluulis lætus ſuis,
Et coniuge atque liberis,

Luxum

Luxum affluentem, & improbum cupidinem,
Neſciret, aut contemneret.
Non fora ſtrepebant litibus, non claßibus
Infida feruebant freta.
Non purpuræ, aut argento honos: ſed præmium
Pretiumq; erat virtutibus.
Hæc vita redeat, mihi ſit hæc voto, ô Dea!
Vt numen atque te colam,
Expers ab aliâ curâ. & in libris ſacris
Aut cogitationibus,
Quod temporis erit relliqui, fallam & teram:
Dum Parca me fallens mea
Obrepat, atque abducat ad cæleſtium,
Præëunte Diuâ te, choros.

CAP. IIII.

Febrium ibi curatio. Imaginis abolitio, & alîus ſubſtitutio. Aliquid de quercu.

AB hoc deinde Miraculo, in famâ iam multâ & cultu imago fuit: & auxit, quòd morbis, & præſertim febri, ſollennis ac pænè certa ibi medicina. Confluebant vndique *Sichemio, Dieſthemio, Areſchoto,* locis finitimis, ciues, pagani, milites, & ſalutarem illîc opem poſcebant, & ferebant. Hoc qui viuunt boni ſenes, aut nuper vixerunt, ex fide teſtati ſunt: & liquet communi ſuffragio, ante hos viginti annos ſic fuiſſe. Itaque

locus frequens & celeber, vt dixi. ſed enim euênit, & candidè fatendum eſt, vt dicta imago illa ſiue ſtatua perierit; incertum quâ vi, aut caſu, niſi quòd ſuſpicio prædones culpat, in iis luſtris aſſiduos per hæc bella, non ſolùm crebros. Ea amiſſio incidit circa annum ∞. IↃ. LXXX. vt aiunt: & conſpici ibi DIVA deſiit, ſed non coli. Veniebant enim nihilo ſegniùs ad locum loculumque vacuum: & opem ac ſolatium etiam inueniebant. Quis miretur, aut culpet? Perſæ, regis ſui ſellam venerati ſunt, quia maieſtas illa inſediſſet, & attactu velut ſacraſſet: cur non liceat piis loca Numini electa, & conſecrata? Nec tamen quercum illam (nemo cenſeat) ob ipſam; ſed in eâ ſtatuam, in ſtatuâ Diuam, in hac Deum venerati ſunt, & adorarunt. Nec in ſtatuâ ſanè propriè vis aut virtus: quod res hîc docuit eâ amiſſâ, & mox mutatâ. Nam poſt annos ſeptem, id eſt anno ∞. IↃ. LXXXVI. religioſus quidam ſenior & Senator Sichemienſis, conſpectâ affluentium multitudine & ardore, qui inter ſicarios & tela prædonum, non abſiſtebant locum hunc petere; ſuffecit imaginem arculæ ligneæ impoſitam, & quercui ibidem affixit. Manſit, donec anno ∞. IↃCII. maiore in dies concurſu, *Godefridus* Paſtor Sichemienſis, venerationi augendæ, detractam arbore, in ſacello modico, quod è tabulis iuxtà ſtruxerat, ritè & piè collocauit. Sed enimuerò, cùm

cùm id anguſtum turbis (ita loquendum eſt,& ſine numero iam concurrebant) eſſet: ſacellum è lapide ſecto incohatum abſolutumque eſt, & DIVÆ dicatum ſacratumque ab Illmo & Reu^mo *Matthiâ Houio*, Mechlinienſi Archiepiſcopo, tanto hominum, è diſſitis etiam locis, conuentu, vt id quoque inter Miranda,ſi non Miracula,cenſeri mereatur. Hoc factum anno iſto ∞. ↄↃC. IIII. Idibus Iuniis, die qui SS. Trinitati eſt ſacer: & ex eo,ipſa illa imagũcula ibi perſeuerat. At quercus paullò antè, conſilio & decreto, à ſtirpe exciſa eſt: idque vel ideò, quòd trunco variè ſciſſo & imminuto,cùm fragmenta & aſſulas quiſque ſibi peteret,caſum iam minabatur. Exciſa itaque, & Sichemium,quod eius ſuperfuit tranſlatum. Vnde quidam,& icunculas ſibi fecêre,& piè colunt: alij fruſtulis in potu vſi, & conſtat quòd cum morborum medelâ.

CAP. V.

Sanguinis ſudòr in Statuâ.

AT iam ad ipſa Miracula veniamus: quæ pullulare, vt ſic dicam, & magnis auctibus augeſcere cœperunt, poſt Paſcha ſtatim anni ſuperioris, *milleſimi ſexcenteſimi tertij*. Etſi iam antè plurima: vnde enim locus aliter in tanto cultu, & confluxu? ſed parùm obſeruata,aut quidem con-

Digitized by Google

ſignata ſunt: & certum nobis, nihil niſi certum dare. Primum igitur quod memorem, eſt in ipsâ ſtatuâ: quam ſanguinem ſtillaſſe, anno iam dicto, plurium oculis eſt vſurpatum. Venerant Sichemium è magiſtratibus pagorum adiacentium, negotij publici cauſsâ: eoque peracto domum quiſque redituri, ad ſacrum tamen locum, religionis & orationis ergô, diuertunt. Quinque erant: atque ij dum corpore flexo orant, vnus intentior in Diuam, guttam ſanguinis, floridè purpurantem, in labro eius videt. Hæret, ambigit, accedit: & audet manu tangere, & digitis primoribus abſtergere. Attonitus, oſtendit proximis, pariter mirantibus: atque ecce alia eodem loci gutta ſe oſtendit, & ab alio detergetur. Fit tertiùm, fit quartùm: quam primus ille (*VValtherus Vuckelenus* nomen) candido linteo exceptam, omnibus exhibuit, veri ſanguinis colore & facie: manſitque & in poſterum diem, denarij nummi modulo diffuſſa, ſed dilutiùs rubens. Circumſpicere iis cura fuit ſacelli tectum, & num perplueret: ne quis humor fortè delapſus fefelliſſet. nihil fuit: ne ipſa quidem ſtatua colore vllo nouo tincta iampridem. ſed quidquid, & quaquâ cauſsâ hoc fuit, vi cæleſti ex arido ligno ſtillauit.

Quid ſigni tamen hoc fuiſſe dicam?
An ſudas, Dea, ſanguinem hoc in æuo,
Quo ſanguis male funditur: dolorem

Et

Et ſic exprimis? an magis cruenta
Siſtes bella, tuiſq; gutta labris
Vt deterſa fuit, ſic & madenti
Huic fiet patria? ô benigna, fiat:
Et iuua precibus, Deumq; placa.

CAP. VI.

Puella claudicans correcta.

HOC in ſtatuâ miraculum, nunc ab ipsâ, aut ad ipſam. Areſchoti erat *Maria Leukena, Franciſci & Catharinæ filia*, decem admodum annos nata. Contractio huic in tibiâ & pede facta eſt dextro, & vel tres digitos minuit ab altero. Minuit etiam craſſitie, cœpitque marceſcere & tabêre. Tres annos ita fuit, difficili aut nullo inceſſu: nec medicina ſubuênit. Mater excita miraculis, ad Diuam eam ducit, & in equo ventum ad *Demeram*, propinquum Colli flumen. Sed ibi ſalebræ, lamæ & vligines erant, infida equiti: & filia deſcendit. Pedibus conniſa, & identidem lapſabunda, ægrè quidem, tamen eò peruênit. Funduntur preces, ſtatim malum mitius, & vigor tibiæ redditur, pedibuſque ſuis domum ex facili redit. Ipſa mox tibia par & æqualis vndique concinnatur; craſſa, longa, vt ante noxam illam fuit. Verbo, nullum eius vltrà veſtigium. Aprili. ∞. IↃC. III.

Tale fac nobis, veneranda mater:

Claudimus greſſu inualidi, atque ſcambi,
Semitam virtutis inire lenti:
Fac properemus.
Corrige incuruos, vitiiſq́; fractos:
Vt domum læti redeamus, illam
Quam colis cum prole tuâ, coleſq́;
Omne per æuum.

CAP. VII.

Mulier oculis grauiter affecta, ſtatim ſanata.

Anno ∞. IↃC. II. menſe Maijo.

FVIT *Petronella Ridderia*, vxor *Lamberti Balduini*, boni & ſtrenui equitis, in bonâ ſelectaq́ue alâ *Baronis Grobbendoncquij*, quæ Dieſthemij metationem ſuam tunc habebat. Hæc mulier ab oculis grauiter laborare cœpit, plures dies affligi, & velut vermium (ita loquebatur) eroſiones ſentire: donec cæca denique, prorſus & bonâ fide, eſt facta. Medici culpabant aſſiduos acrium humorum defluxus in eam partem: culpabant, non ſanabant. Iſta queri, lamentari, doloris & orbitatis illius impatiens eſſe. At enim mulierculæ aliæ miſerātes, rogant & ſuggerunt, *Ecquid ad Diuam Aſpricollem vellet deduci? Multis ibi medelam adhibitam, & in manu Dei ac Diuæ eſſe, vt ipſi.* Statim aſſentit, fidem & fiduciam habet, & iam eſt in viâ. Appropinquat, ecce dolores minuunt, viſio redire incipit: nondum tamen tota. Illa alacris

cris pergere, & ad fontem primò, ſiue ſcaturiginem modicam ſub Sacello deduci. Ibi lauat aquâ oculos: venit deinde ad ipſum Sacellum, proſternitur, orat: quid verba facio? dictò citiùs viſum & ſanitatem recipit. gaudet, clamat, cum lętis lęta domum abit.

Cap. VIII.

Paralyſis & languor corporis ſublati.

C*Ampaniam,* tractum Brabantiæ dicimus, latum, vaſtum: ab opidis non ſic frequentem, pagis inſeſſum. Planities ferè & æquor eſt, ſed ſabuloſum, aut terrâ alibi fungoſâ & paluſtri: ceterùm humano cultu & improbâ induſtriâ ſic emendatum, vt fruges fructuſque exuberent, etiam quæ accolis communicentur. Mirum dictu, & citra fidem videatur: ab annis iam trigintaſeptem belli tempeſtas ferè ibi deſæuiit; nec frangere patientiam hominum, aut auertere à ſoli ſui affectu & cultu potuit. Omnia etiamnunc inter prædones, inter milites, inter exercitus diſcurſantes, rapientes, vaſtantes, omnia, inquam, florent, rident, pænè vt pace: iterùm dico, rem non niſi nobis credendam, ſenſuum fide. Sed in hac Campaniâ *Meerhoutium* pagus eſt, & in eo quid pro re noſtrâ euenerit, verſâ oratione dicam.

Anno ∞. IↃCIII. VII. Idus April.

Petrus erat, in Meerhoutio hoc, *Honsbergius,*
Honeſtiores inter, à cenſu, & loco:

Nam

* Scabinum.

Nam *Iudicem ſæpè,& Senatorem egerat.
Is luſtra vitæ dena iam decurrerat,
Sed virium & ſalutis integer ſatis.
Cùm ſubitus,ecce, languor inuadit; dehinc
Paralyſis inſecuta, & artuum ſtupor.
Non brachia, manus, genua, tibiæ,& pedes
Officia facere: viuus ipſe mortuus
Iamnunc videri, niſi quòd os vnum & caput
Vigeret, & moueret. ô ſortem malam!
Et aſperabat acer, aſſiduus, dolor,
Qui nec quietem nocte, nec die daret.
Ipsíne tantùm? imò & domeſticos ſimul
Habet inquietos,dum ferunt, dũ transferunt,
A ſede in hanc ſedem, à toro in alium torum.
Medici vocati,induſtriè facere omnia:
Sed irriti. artem pertinax vincit malum.
Dimittit ergo,& mittit aliò ſpes ſuas,
Auditque *Diuam* mira magna in *Aſpero*
Patrare *Colle*: adſpirat,& votum vouet,
Et vênit illuc, in die *Diuæ ſacro:
Venítne? reuoco, vectus in curru fuit.
Peruectus autem (turba populi ſic erat)
Attingere aut accedere aram non poteſt;
Sed, quod poteſt, ad illum Imaginem ferunt.
Piè oſculatur, corde & ore ſupplicat:
O Numen! ecce membra perfundi nouo
Vigore, & omnia ad ſuum vſum vergere.
Primùm ambulare cœpit, & fulcris tamen

* Annunciationis ipſo feſto.

Inniti;

Inniti; at iſtis ſcipio ſuccedere;
Et ſcipioni mox pedes ſoli. ambulat,
Viget, valetque plenè, & ad veterem modum.

Talem ſe domi & ſuis exhibuit: talem paullò pòſt in iſto ipſo *Colle*, vbi turbis ſe oſtendit, & iterùm Diuæ gratias lubens meritò egit. VI. Idus Septemb.

Cap. IX.

Simile in Apoplexiâ, & cæcitate.

TALI etiam morbo (ſiue Apoplexia fuit) *Anna Verreyckia* ſuccubuit, in pago *Tiſtelio*, qui Sichemio eſt vicinus. Alius deinde oculorum acceſſit, & viſio planè deliquit. Quæ lamenta illius miſeræ? quæ mariti afflictio? nam ille hanc immobilem ferre, referre, ad lectum, focum, menſam, ſellam, opus habebat, & deſerere aliud pænè omne opus. Tres menſes ita perſeuerat: ad vicinam Diuam itur, & quàm promptè & certò auxiliarem! Vix vênit, precata eſt, impetrauit: & membra atque oculos, id eſt alteram vitã, recepit.

Cap. X.

Quidam ob dicteria punitus.

ATQVI & vindicem ſe, non beneficam ſolùm, eſt cùm oſtendit. *Dieſthemij* ciuis erat (nomen conſilio non prodimus) qui vxorem

ſuam aliaſq; fæminas illudebat identidem, vt fæminas; quæ ad hanc imagunculam aut pupam irent, & quæ ſolent iſti talium contemptores. Ad Diuam conuicia venerunt: ab eâ ſupplicium, an remedium dicam? nam vtrumque fuit, & hoc ab eo fluxit. Statim ille, ſine cauſsâ aliâ, claudus effectus, internis doloribus etiam adflictus, denique lecto adfixus. Quid ais homo? numen agnoſcis? Agnoſcit. ad Diuam ſe vertit, & ſeriò pœnitens pacem veniamque, tum & ſanitatem apprecatur. Vouet ad *Collem* ire, & iuit. O benignitas! ſanitatem corporis ſtatim recipit: an non & animi? putamus.

Euenit, euenit hoc. audi impia turba, profanis
Quæ ſalibus gaudes diuina illudere facta.
Eſt Numen, quod cuncta oculis hæc arbitratur:
Eſt quoque, cùm punit. ſi non; in tempore fiet,
Credite, cùm fuerint vitaï lumina adempta.

Cap. XI.

Tabes, cæcitas, tumor, ſimul curata.

ALIVD, ſed eodem opido. *Joanna* ibi *Maſia* vidua, ex marito *Ludouico Caſtelio* infantem vnius anni habebat, ſolatium & delicium, ſed quod vertit in pœnam. Nam ille morbo trimeſtri affligi, tabeſcere, & oſſa ac pellis totus eſſe. Præterea, & dextrum oculum amiſit, & inter cæ-

culos

culos iam cenſeri. Aliud? aliud. tertium malum tumor in gutture, quem ἀνδυργυσμὸν, ab illapſu prauæ materiæ, Græci vocant. Et puer pænè, & mater, confecti: quid remedij? humana experta erat; talum à ſacrâ lineâ, vt ſic dicam, mouet, & ad Diuam noſtram venit. Ter inuiſere & venerari eam, ſexto quoque die (Veneris dicimus) vouet: & incipit. Ac primâ viſione, puerum in ipsâ arâ cùm depoſuiſſet, ad ſe recipit, iam mitiorem & meliorem: atque adeò in brachiis eius (olim non factum) ſuauiter indormientem. Venit iterùm, iterumque meliùs; tertiùm, & iam infans membris valetudinem, oculo lumen recipit, & pro vndique ſano deinde fuit.

Cap. XII.

Antiſtita quædam ab Ictero liberata, itemq; Anginâ.

PAVLLÒ longiùs eo, quia iam fama & beneficia Diuæ longiùs diffuſa.

Eſt oppidum *Traiectum,* & eius finibus
Hochtum, ſacrata cætui Veſtalium
Antiquitus ſedes. in hac Antiſtitæ
Munus gerebat, ſtirpe mulier nobili,
Franciſca Mombekana: & hanc morbus capit,
Quem *Regium* ſermo Latinus nuncupat,
Quòd regiè atque molliter curari amet:
Græci *Icterum*; quòd ſanet aſpectu hæc auis.

Sed morbo eo laborat, & grauiter habet.
Medicus vocatur ipsâ ab vrbe Eburonum,
Artis vetus, famæq́ue. vt ægram conſpicit;
Signa haud placere, & libero ore effarier,
Vitæ aut medelæ habere ſeſe ſpem leuem.
Præſcribit herbas tamen, & alia pharmaca,
Sed dicis atque moris ergo. Antiſtitam
Non fallit: abdicare ea hæc & ſpernere,
Et ſpes opeſq́ue omnes in vnâ ponere
Diuâ Aſpricollę. vota ei ergo concipit,
Et quoniam obire ipſa impotens, vicem ſuam
Fungi iubet *piam miniſtram virginem.
Venit, precatur: iam redibat, ſed priùs
Pauxilla fruſta de ſacrâ quercu impetrat,
Secumq́ue lata porrigit ea Antiſtitæ.
Hoc pharmaco illa freta, mox in potibus
Cibiſq́ue miſcet: ô bonam fiduciam!
Fugit ecce morbus, vnico hoc à pharmaco,
Et in diebus valuit illa pauculis.

*Cui nomen *Oda.*

De eâdem, aliud.

At fuit, vt etiam *Angina* pòſt inuaderet,
Minata fauces ſeriò intercludere:
Fit lingua nigra, & guttur. illicò vocant
Medicum, & Chirurgum: & iſte venã incidere
Linguâ ſub ipsâ, vt vſio hoc & ars habent.
Incidere, at non ſanguinem etiam educere.
Fit bisq́ue terq́ue; fruſtrà, nec vel guttula
Stillare. quid tunc ergo? medici muſſitant.

At

At iſta nuper tam potentem Diuæ opem
Experta, eò recurrit, vota nuncupat,
Iterumque mittit è miniſtris. illæ eunt
Redeuntque, & alma Sanitas vnà redit.

CAP. XIII.

Quidam in aſthmate & claudicatione ſanatus.

HVyum terræ Eburonum opidum (*Iuhones* Taciti fuiſſe arbitrantur) ciuem habet *Bertrandum*, fabrum ferrarium: qui ſæuâ correptus lumbagine, itemque ſuſpirio & aſthmate, ita virium vacuus eſt factus, vt ægrè primò opus facere, denique deſinere deberet: lecto etiam quinque circiter menſes affixus. Feſſus tam longi decubitus, pridie feſti Paſchatis tentat ſurgere; & ecce dum connititur, tibiam ſiniſtram videt toto pede breuiorem dextrâ eſſe. Miratur, angitur: fulcris incipit vti, eaque alis brachiorum ſupponit, & ſic lentè huc illuc ſe transfert. Aliquamdiu ſic fuit: audit de Diuâ Virgine, nouelliſque Miraculis: capitur ire, & in animo obfirmat. Quid facies æger, & claude, Vulcani fili? Animus, inquit, transferet: & quoniam opes ad currum non erant, pedibus ſuis, illiſque ligneis, dat ſe in iter, Iunio præcipitante. Dies ferè quinque in eo eſt, leucas decem ita conficit, & optatum collem venit: magno ſuo labore, & totius corporis fatiga-

 tione.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tione. At ſpes & animus ſubleuant: & calidas mox preces ante aram edit: denique ſacellum ter, identidem orans, ambit. In ambitione alterâ, viſus adflari ſpiritu, aut aëre vehementiore: & cum eo calorem & vigorem membra artuſque penetrare. Denique tertiâ, ipſam tibiam ſiniſtram è contractione laxari, extendi, parem iam alteri factam. O lætitiam eius, ſed trepidam! & vix ſibi ſenſibuſque credere. Tamen res fidem facit: & fulcris abiectis, rectus ad aram & alacer ire, gratias agere, laudes prædicare. Fecit & poſteà, menſibus interiectis: atque ibidem videndum ſe exhibuit, ſanum & rectum.

CAP. XIIII.

Apoplectica in pede & manu reſtituitur.

CIRCA *Aquas-grani*, nobilem vrbem, & *Carolo* illi *Magno* olim in amoribus, habitauit in pago *Eſſelbekâ*, *Maria Iſertanda*: quæ diu in languore aut morbo, denique paullò melior, conatur in cellam ſubterraneam (vbi penu noſtri condunt) deſcendere: & in vltimo, ecce, gradu Apoplexia inuadit, abiicit; latere dehinc ſiniſtro affectam, itemque pede & manu, ſic vt ſine motu aut vitâ eæ partes viderentur. Ipſa quidem manus in pugnum aſtricta, nec aperiri vi aut arte vllâ poterat. Decem ſeptimanas ita fuit. in quarum exitu,

Digitized by Google

itu, aures eius de *Colle aſpera* ſermo pepulit, & ire inclinauit, & iuit. Vt vicina fuit, faſſa eſt ſentire velut pruritum in affectâ manu: & mirabatur, quia iamdiu adeò ſine ſenſu ea pars, vt nec ſtimulis aut punctionibus excitaretur. At tunc deinde, non ſenſum ſolùm, ſed veterem vſum recepit: & fidem ſpectantibus, eam aperuit, mouit, capiti admouit, atque adeò in proximo tuguriolo ſolutos capillos diſpoſuit ipſa ſibi, atque ornauit. Idem in reliquo corpore factum: ſana abiit, ſana perſeuerauit. xı. Kal. Iulias.

CAP. XV.

Claudus & paralyticus erigitur.

HEnricus Caphenbergius, è terrâ Limburgenſi, annos ipſos octo (tempus obſerua) claudus & ſine vſu pedum, reſolutione quâdam neruorum fuerat, vt vix etiam fulcris poſſet ire. Multa pater conſilia vel auxilia audiuerat, adhibuerat: fruſtrà, non remittebat malum. Fama accidit de noſtrâ Diuâ, & iter eò intendit: precibus effuſis ipſo *die *Viſitationis Virginis*, animo & corpore factus melior, domum iterùm cœpit reuerti. Sed dum *Aquaſ-grani* tranſit, & Diuam ibi tutelarem in ſuâ æde ſalutat, ita recreatus eſt, vt alterum è fulcris depoſuerit, vno contentus. In fine autem Iulij, noſtram Aſpricollem reuiſens, iterumque

*poſtrid. Kal. Iul.

rumq́ue piè venerans, totam ſanitatem & greſſum recuperat, nullo adminiculo vltrà vſus, aut egens.

CAP. XVI.

Hernia, claudicatio, ventris tumor ſublata.

NAmurum ad Moſam (cum ſcidis vetuſtioribus ita ſcribimus, & *originatio liquet) nobile opidum eſt, & in ſuburbanis agebat *Joanna Caſia*, vxor *Guilielmi Boyſij*: quæ hernioſa vtrimque erat, iam à duodecim ferè annis. Ampliùs, cùm fœnum iumentis supernè deiiceret, ipſa improuidè lapſa eſt, & tibiam ſibi dextram diffregit. Medicata eſt, ſed non vt vſum veterem reciperet: clauda manſit, & tibiâ item retractiore. Tertium, venter intumuit magno gibbo, & qui vel humanum caput exæquaret. Ita mulier variè afflicta, viribus & ſpe cadere, lecto decumbere, medicos admittere, dimittere nihil adiuuantes. Quin & ipſi eam deponere, & abdicare. Ad ſic adflictam, è vicinis mulier venit, & *Quin tu*, inquit, *magno illo remedio vteris, & Diuam inuocas Aſpricollem? Me vide, feci in aſperrimo calculo, medicinam præſentem accepi.* Mouit fæminam, cui à cælo & bono Genio (& res erat) venire ea vox viſa. itaque auſcultat, & ſtatim corde atque ore votum vouet. Quid hîc dicam? rem effectu certiorem, quàm fide: tribus pòſt horis, ab ipſo voto, inquam, mulier

* Quaſi propinquum murum, noſtrâ linguâ.

lier plenè ſaneſcit. Hernia introcedit, & ſolidatur; ſtomachus detumeſcit; ipſa tibia vires ſumpſit, & de lecto ſurgens, ex facili, & ſine vllo innixu ambulauit. Hóc tantùm, tibia contractior etiam paullò manſit, palmari menſurâ circiter: ſed voto deinde ſoluto, eadem extendi cœpit, & pollex vix intereſſe inter vtramque. Iterùm, Quid ego dicam? ſtupeo. quid tu calumnia? vacat hîc omnis argutia, ſile.

Cap. XVII.

Louanij ſtrumoſa, & vlceroſa mirificè puella, ſanatur.

SED *ades, ades, Louanium, & tu claſsicum*
Virginei honoris inſona mihi, & tubam.
Fama ipſa ſedes, gloria domicilium,
Diffunde famam gloriamq́; Virginis.
Experta ſæpe numen eius es domi,
Experta nuper etiam Colle in Aſpero.
Quod tenui ego ore ediſſeram: tu ſpargere
Memento, & orbem implere nominis ſacri.

In hac vrbe *Gualterus Gillonius* agit, qui vitreas ex opificio cõcinnat, vir ſanè bonus, & mihi quoque, ab hac operâ, notus. Is filiam tredecennem habebat: quæ triennio antè infeſtari ſtrumis multiſq́ue vlceribus cœpit, nec in vnâ corporis parte. Caput, brachia, manus, femora, tibiæ, pedes inf.ci:

ſed caput maximè; atque ibi genæ, oculi, os ipſum, & aures obſideri, intumeſcere, ſic vt non palpebras diducere, vix labia aperire & ſpiritum emittere poſſet. Interim & diſrumpi alibi vlcera, & tætro odore adſtantes fugare. Anxius angor parentum, atque eius: & remedia doctè & ſolicitè adhibita, non iuuant. Tres, vt dixi, ſic annos affecta iacuit: verè iacuit, nam & ingredi inualida iam erat. Ecce audit de beneficâ iſtâ Diuâ: & parentes rogat, permittere illuc iter, & ſi commodum eſſet, comitari. Annuunt, & pater vir validus, *Vel humeris te meis filia,* inquit, *geſtabo.* Hoc illa per pietatem deprecari, & *Quinimò pedes pater ibo, & Diua conantem iuuabit.* Certè iuuit. iuerunt enim, & alij cum iis vicini, filiam miſerantes: quæ feſſa & languida, tardo gradu, ad votiuum tamen locum venit. Precantur ibi omnes calidè, domum redeunt, & in viâ puella animo alacrior eſſe, & corpore agilior, cantare etiam, quaſi veterum malorum ſana, aut certè oblita. Cænat domi, dormit: manè ignarâ matre ſurgit, ipſa ſe ornat & veſtit (diu non factũ:) deſcendit, & interulam linteam parentibus oſtendit mundam, & nullo pure attaminatam. Addit, dolorem omnem ſibi deterſum. Mirari parentes, & nondum credere. explorant linteam, inſpiciunt corpuſculum, vident omnia vlcera coiuiſſe, imò vix cicatrices aut veſtigia comparere. Tum ſeriò læti, gra-

Poſtrid. Kal. Sextil.

tes

Digitized by Google

tes Diuæ acclamant: atque adeò mater eodem veſpere, certa ſanitatis, inter ſanos pueros eam in lecto deponit.

Cap. XVIII.

Fœdum vlcus, & cancri facie, in ſene curatum.

Vicinvm Louanio, & milliari modico abiun-ctum, *Berthemium* pagus: vbi *Henricus Viſſcherius* agebat, vel & nũc agit, ſenior, & LXXVI. annos natus. In hac ætate, quæ ipſa morbus, occupat tibiæ vtriuſque inflatio & tumor, ita vt calceari vltrà non poſſet. Quid etiam? ab eo mox tumore, ſingula in ſingulis vlcera, quæ verè *Telephia* liceat appellare, fœda, immedicabilia, oris ſideratis, & carne exſenſâ ac mortuâ: vt plerique *Cancrum* interpretarentur. Accedebat fætor puris emanantis, mixto ſanguine, qui omnes fugabat: dolor etiam interior vehemens, & (vt ipſe dicebat) quaſi canes arroderent & lancinarent. Suadetur bonus ſenex ire ad *Collem Aſperum*: & audit. Sed non à ſuis ipſe auditur, qui hominem ſic affectum, & id ætatis, tardabant vehere: ne in viâ fortè deficeret, & in ipſo conatu moreretur. Viſum ergo, vt priùs peccata expiaret, ſacrum viaticum ſumeret: quod fecit, & in currum ita viamque ſe dedit. Ter, de conſilio alicuius pij viri, vouit ire: ac primo itu, remiſit ſe dolor & tumor; magis ſe-

Digitized by Google

cundo; poſt viceni tertiam, cùm domum rediſſet, animo malè factum eſt, & defectionem eius ſenſit, ſic vt domeſtici exitum exſpectarent. At ille cùm ad ſe rediſſet, clamare tibias ſibi meliùs habere: & ab eo die paullatim conſanuerunt, ſine humanâ vllâ operâ, atque ipſa caro morticina in viuam vigentemq; ſponte mutauit. Viuebat ante hos paucos dies, eâdem ſanitate, & cicatrices vlcerum oſtendebat, latas palmari modo.

CAP. XIX.

Gibberus tumor in virgine æquatus.

ITERVM noſtrum Louanium. in quo cùm alij cœtus Sacrarum virginum ſunt, tum frequens vnus in *Plateâ dimidiatâ*, quam vocant, in *Diuæ Vrſulæ* tutelâ. Ibi *Beatrix* quædam, inter Laïcas, (ſic appellant, & diſtinguunt) tumore affecta eſt infra humerum, & ad papillam dextram, parte inquam anteriore: atque eâ ſpecies Gibbi videbatur. Deforme & moleſtum malum, maximè ſiquis admotâ manu premeret: tum enim acuto dolore, etiam ſanguinem per os reiiciebat. Cauſſa, & medela mali, ignota: & ſeſquiannum iam patiebatur. Ad Diuam denique itum: & cùm preces ibi fundit, ſentit diſtendi, & velut diſtrahi partes illas affectas: reuerſaq; Louanium, quieti ſe dat, & manè valens ſurgit, nullò veſtigio vltrà tumoris.

Digitized by Google

Cap. XX.

Epilepſia frequens & vetus curata.

In terrâ *Iuliacenſi Matthias Packgenius*, ſeptem annos diuexatus aſſiduè ab Epilepſiæ non vno genere erat;& ſæpiùs in die cadere,ſpumare,frendere, verberare, morſicare, cum magno aſtantium vel terrore, vel miſeratione, ſolebat. Hic quoque ad decantatum iam in iis locis remedium properare, & ſiſtere ſe in *Aſpero Colle*. Decem dies manſit: & primis illis morbus nihil remiſit, aut intermiſit,ſed quinquies,ſexies vel vno die inuaſit. Credo,vt ille manifeſtior,& medicina item eſſet. Nam pridie *Aſſumptionis D. Virginis*, piè precatus ante aram ſtatuamq́ue,immunem illum diem habuit: & mox palàm affirmauit, ſanum ſe & morbi ſolutum. Poſtero etiam die, ita viſentibus apparuit, quin & rubor vigorq́ue in facie, quam pallor & luror anteà deformabant. Domum rediit, huc poſt menſes aliquot ſemel iterumq́ue rediit, firmiter & bonâ fide ſanus.

Digitized by Google

CAP. XXI.

Elephantiacus mundatur.

IN *Huyo* Eburonum opido, *Matthaus Croiſecius Reineri* filius, annum duodecimum agebat: & ſcabies aut vitiligo totum corpus eius infecit, quam *Elephantiam* eſſe (Græci λέπρα dicunt) arbitri & inſpectores iudicabant. Deteſtabile malum, & quod extra conſortium hominum ablegat: Europæ noſtræ, vt cenſent, primùm *Cn. Pompeij* tempore cognitum, & è Syriâ Iudæaque illatum. Pater dolere, & pudere: & quia recèns in *Colle* noſtro fuerat, ſtatim eò mentem & filium mittere: iubetque deduci. Venit, & circum Sacellum defertur: atque in ipsâ latione clamat, introrſus totum ſe æſtuare, & velut igne comburi. O ſalutaris ignis, qui malam illam luem abſumpſit! nam delatus deinde in tuguriolum, cœnauit, quieuit: & manè pleraque vlcerum & tuberculorum coïuerant, aut reſederant, & poſt biduum denique reliquiarum reliquiæ ſublatæ. Nihil in corpore, præter veſtigia, quæ dicerent malum fuiſſe. Ampliùs. Idem ille in ſcroto ipſo vtrimque diruptus & herniosus: eademque diuinâ ope perſanatus.

CAP.

CAP. XXII.

Hernioſi atque hernioſæ plures ſolidati.

SED heus, quia ſæpè de *Ramice* aut tali eruptione: an non melius, tædij vitandi, in vnum ea faſcem coniecta proponi? Videtur, & faciam: tu, Lector, nihilo ſequiùs miraberis ſingula, etſi iunctim videbis plura.

Ioannes Hagelius iuxta Tillæmontem habita- ∞. IↃCII.
bat, annum agens ſexageſimum quartum. Anno ſuperiore, cùm ſegetem meteret, menſe Auguſto, valido & continuo illo motu, comperit viſcera ſibi rupta, & mox prominere. In dolore iſto annum hæret; tum ad Diuam venit ipſo Natiuitatis VI. Idus Septemb.
eius feſto, & bis deinde iterat. Tertiâ vice, coaleſcunt viſcera, faſciam ponit, ibique ſuſpendit, ex eo liber.

Daniel Smetius, Viluordiæ templi ædituus, natus annos LXVII. hernioſus ante viginti factus erat. Acceſſit & morbus ventriculi, cum perpetuâ nauſeâ: & hydropem medici præſagiebant. Vxor miſerta viri, intendit ad *Collem* ire, & pro Menſe Septembri,
eo deprecari. ipſâ horâ veſpertinâ, quâ id facit, ∞. IↃC-III.
morbus nauſeæ hominem relinquit, edit, bibit vt ſanus. Eâ re motus Daniel, ipſe iter eò parat, & exſequitur: nam ab herniâ nondum erat liber. Venit, faſciam poſuit, neque vmquam reſumpſit:

hoc

hoc tantùm? imò & vires nouas ſumpſit, faſſus ante viginti annos vegetiorem ſe non fuiſſe.

Idem in *Franciſco Alarcone*, è familiâ Principum noſtrorum: qui dum equum tractat ferociorem, hernia prorupit, tulitque tres annos & dimidium. Ad Collem venit, hernia ab eo abit.

Idem in illuſtri viro *Balthazare Roſſemio*, qui Tribunus legioni Germanicæ præfuit. Et is Lucemburgi cùm ageret, diſruptus eſt, & poſt ſex annos, ſolâ inuiſione Diuæ, plenè curatus.

In Septembri, ∞. IↃC. III.

Idem in *Ioanne Montadio*, ex interiore Galliâ, Angoliſmo vrbe. Qui annos natus nonaginta, ſed crudâ adhuc ſenectute, militabat in legione Comitis Buckoij, caſtris Oſtendanis. Fuit vt pila ferrea, tormento ab hoſtibus emiſſa, palum ligneum raperet, & iuxta *Montadium* (qui vigilem tunc agebat) eum ferret. Ille à vi moti aëris, ſenſit concuti ſe, & mox rumpi, idque latere ſiniſtro: tantâ quidem procidentiâ, vt caput humanum tumor æquaret. Diſceſſit commeatu accepto, & Inſulis fortè erat: auditque de hac Diuâ. Vouet adire, fulcra ſua lignea capit, & iam eſt in viâ: ſentitque vires palàm ſibi augeri, & celeriùs ſolito ambulare. Iam peruênit, eſt ante aram, orat: inter orandum motus & dolor in herniâ, quaſi infans in vtero ſe agitaret. Dolor, dico, qui exclamare eum, etſi inuitum, coëgit. Accurrit, qui à Sacris ibi eſt, *Bartholomæus Tichonius*, alleuat hominem, inſpicit,

∞. IↃC. IIII. menſe Aprili.

cit,videtque reducta viſcera & retracta. Sic manſêre: & ipſe lætus, fulcris ſuis, & Diuæ, valedicit.

Iam & in fæminis, *Chriſtina Scobekia*, Antuerpienſis, à primâ ætate hernioſa vtroque latere fuit, manſitque annos octo. Mater denique Diuę eam ſiſtit, precatur, & in fontanâ āquâ ſubiectâ Sacello lauat. Iterùm vtrumque facit: & cùm in diuerſorio eſſent, prandij cauſſâ, queritur filia faſciam ſe ſtringere, nec vltrà ferendæ eſſe. Bona mater manu illam capit, & miſerans ad Sacellum reducit. vix pedem intulerant, frangitur ſponte faſcia, & ad pedes puellæ cadit. Quid plura? ſana erat, & ipſo illo die ſex milliaria pedibus, ſine ſenſu vllo doloris, confecit.

Denique *Gudila Schinckia* Bruxellæ, *Martini Alardi,* noti Notarij vidua, cùm eſſet annos nata triginta duos, ſitellam aquæ grandiorem attollens rupta eſt ſiniſtro latere, idque cùm grauida puero etiam eſſet. Ita manſit triginta alteros duos annos: donec ad *Collem* hunc iuit, ibique ſanitatem recepit. ∞. ıↄc. IIII. menſe Iunio.

Cap. XXIII.

Pectus graui caſu ſaucium curatur.

C*Ornelius,* cognomen illi *Foxius,*
Dieſthemienſis incola, ad pagum adſitum
Rei ſuæ cauſſâ ibat: in viâ cadit
Præceps in arboris reciſæ ſtipitem,

Illíque pectus grauiter illidit ſuum.
Medici aduocati, interna læſa dicere,
Sed rebus haud mederi. ita ad *Collem* venit,
In fonte Colli ſubdito pectus lauat,
Vnáq; morbum, eiúſq; ſenſum omnem, abluit.

CAP. XXIIII.

Claudus & vlceroſus perſanatur.

ET tale factum in *Leonardo Stocquao,* qui iuxta *Huyum* habitabat: ſed cùm negotia eum miſiſſent Bruxellam noſtram verſus, in ſiluâ Sogniacenſi prædo hominem aggreſſus, multis vulneribus afficit, & pro confecto ibi relinquit. Delatus eſt in vrbem, ad publicum Noſocomium: ſanatur, exceptâ vnâ plagâ grandiore in tibia auersâ, ſub ipſo genu. quam cæſim ſicarius intulerat, & neruos omnes valido ictu abſciderat. Itaque eâ etiam apertâ (& chirurgi ſanare deſperabant) ſurgit, in patriam redit, ſed lignis ſubalaribus fultus & adiutus. At enim delapſu humorum in partem imbecillam, alia etiam vlcera aut foramina ſponte circum plagam nata: & magis ægreſcit cottidie ac debilitatur, donec Collem noſtrum vênit. Ibi nouem dies manſit, poſt preces in Sacello, ad fontem ſolitus deſcendere, atque ibi plagas lauare. Illo igitur ſpatio, omnes minores aut nouitię illę coaluerunt; vetus & grandior, ipſo dierum fine. Nam

Nam tum inſpexit,& vidit neruos palàm creuiſſe, & extenſos coiuiſſe, carne etiam & cute nouellâ inductâ. Tantùm veſtigium concaui vulneris apparebat, hiatu in quem pugnum liceret immittere. At cetera ſanus,& æqualiter vtraque tibiâ validus fuit. O vim diuinam! & quæ glaucoma oculis hîc poteſt obiici?

CAP. XXV.

Vulgi Scorbutus tollitur.

IAM non procul Dieſthemio, in pago Craſeno, mulier erat *Elizabetha Houia.* quam morbus cepit, veteribus haud certò notus: etſi quidam στομακάκην fuiſſe (Latinorum *Oſcedinem*) aut σκελοτύρβην arbitrentur. Et inuadit quidem os & tibias id malum, ſed & in aliis partibus ſe prodit: noſtri *Scorbutum* appellant. Atque eſt ferè vernaculus Friſiis,Batauis,Chaucis morbus: quíſque in maritimo tractu, ſiue diutiùs in mari agunt. Itaque & nautas ſæpè corripit,& vexat aut occidit. Sed pro re, tali iſto morbo conflictari dicta mulier viſa, & paſſim liuentes maculæ in corpore ſparſæ, grandes, vel ad Philippæi nummi modum. Valdè affligebatur, nec die quietem, nec nocte capiebat: idque ſemeſtre totum eſt paſſa. Venit demum ad Diuam, ad ipſam ſanitas: & primò dolores ſenſit minui; & iterùm cùm rediit, & precata eſt, to-

tam ſanam valentemq́ue, vt nec in omni vitâ magis, ſe eſt profeſſa.

CAP. XXVI.

Celebritas loci, concurſus, & noſtra inuiſio preceſq́ꝫ.

O CREBRA, ô aſſidua Miracula! & quis non excitetur? Iam fama meritò vicina & longinqua implebat, iam concurſus vndique, & tanta cottidie frequentia (ipſi vidimus) vt viæ pænè commeantibus anguſtæ eſſent. Sæpe in vno die quinque, ſex, millia notata: vis & quaſi-miraculum? in vno *Natiuitatis* eius feſto, ad viginti millia ſunt obſeruata. Quis, niſi Numen, in vnum locum ſic conduxit, & hunc Pietatis ſenſum infudit? Nos quoque, ſub id tempus, pars inuiſentium fuimus: & ad te Diua, animi magis quàm corporis cauſsâ, iuimus: tamen & pro iſto apprecati, ſi ſanari & vireſcere expediret. Preces eas & verſu poſteà concepi; quas corde itero, & pono.

Accedo, DIVA, *trepidus ad ſacrum locum,*
Quem tu colis colenda; quem notum facis
Notum per orbem, ab inclytis Miraculis,
Quæ magna, noua & inuſitata, iſtîc patras.
En, DIVA, *pronus aræ ego aduoluor tuæ,*
Tu ſupplicem audi. tabet hoc corpus mihi,
Simulq́ꝫ corpori ipſa mens: & hæc negat
Munus ſuum viceſq́ꝫ, & illud fungier.

Lan-

Languore langueo, marceo; ego ſum linea,
Vt vera dicam, vnius homo. tu ſubueni,
Aut ire iam mox Lipſio exſequias licet.
Sed ſubueni. rogamus hòc, per gaudia
Quæ nuncius cæleſtis attulit, ſacra
Cùm partioni te parentem deſtinat.
Rogamus hoc, & per doloris intimi
Senſus, vbi oculis ipſa conſpexti tuis
Cruentum in altâ filium fixum cruce.
Miſerere. VIRGO *mitis es; fac, quod ſoles.*
Miſerere. MATER *es Dei; fac, quod potes.*

CAP. XXVII.

Sacer morbus vetus ſublatus.

SED nos porrò excerpamus, vt cœpimus. *Aegidius Liebenus*, pago *Attenhouio*, annos LXX. natus, ab anno ætatis vigeſimo, morbo Herculaneo, ſiue caduco, laborarat: & inuadebat maximè feſtis diebus, aut diuino cultui deſtinatis. Remedium à Diuâ in loco flagitauit, impetrauit, liber rediit, & manſit. Septembri.

CAP. XXVIII.

Aſthma & Apoplexia ſimul pulſa.

FRanciſcus Elandius, Theologus, ſacerdos & paſtor parochiæ (*Curiam* liceat dicere: ſed receptis vtendum eſt) quam *Capellam* Bruxellæ di-

cimus, diutino Hemorrhoïdum fluxu exhauſtus attenuatuſque eſt; tum & aſthmate cœpit diuexari, ac mirificè ſuſpirioſus eſſe. Eò denique deductus, vt medici reſtitui poſſe abnegarent: & iam ab aquâ intercute palàm metus eſſe, cùm pedes & tibiæ tumeſcerent, & quattuor ſic annos langueret. Balnea, fomenta, alia adhibita: ſed in peius ibat: & anno ipſo ſexageſimo tertio, apoplexiâ viſus corripi, & mens ac memoria minuta, lingua debilitata, inutilem functioni ſuæ reddebant. Vertit igitur ſe ad Deum, & hanc Diuam: quam inuiſit, veneratuſq; eſt: & rediens, in ipsâ viâ quaſi pruritum & neſcio quem motum in tibiis ſentit, & præterea nouum aliquem in neruis & toto corpore vigorem. Sed domi cùm eſſet, planè pleneque ſanum ſe agnoſcit, omnia detumuiſſe, ſtomacho vim rediſſe, Hemorrhoïdas ceſſaſſe: atque ex eo die (fatetur, & ad Dei gloriam iactat) vires & alacritatem habuit, quam vel in mediâ ætate vmquam. Qui diffidit, ad ipſum ito: viuit, & munus ſuum cum laude obit.

CAP. XXIX.

Femur fœdè vlceroſum ſaneſcit.

ILLVSTRI ſtirpe mulier, *Martha Roſenbergia*, Baronis *Maximiliani Roſenbergij* filia, maritum in militiam noſtram ſecuta fuerat, eoque amiſſo vidua

vidua agebat, annos circiter LX. nata. Hæc ante biennium femore fœdè affecta fuit, à ſummo eo ad genu, tribus vlceribus grandibus, minoribus aliis in ambitu duodenis. Ac primùm, pudore muliebri, verecundata partes eas viris oſtendere, mulierum operâ ac curâ vſa fuerat: fruſtrà. adhibuit & chirurgum igitur, peritum, ſedulum: fruſtrà. Ad Diuam confugit, ſomnio etiam monita. in quo ſibi viſa videre ſtatuam eius in *Colle*, & aream,& aram,& ſiluam ambientem: atq; experrecta,calore quodam & inſtinctu interno impelli ſe ad iter ſentit. Paret, in ipsâ viâ paullò melior facta; magis in loco; maximè cùm domum rediit, vlceribus omnibus, vnico excepto, ſanis. Illud ipſum reliquum, biduo pòſt ſponte coiuit: ipſa quoque faſſa & gloriata de meliore valetudine & viribus, quàm quibus anteà vſa fuiſſet.

CAP. XXX.

Veneficio affecta, & panè confecta mulier, ſanitatem recipit.

AT mirum etiam hîc factum euentuſque narranda, in fæminâ item ſexagenariâ: quæ veneficio, nec ſine Geniali operâ, affecta diu languit, & in ſolâ Diuæ benignitate repperit medelam. *Magdalena Preudhommia* illi nomen, patria Bruxella, artificium veſtes aut ſcruta vendere, quo

quo quæſtu ſe & vitam tenebat. Fuit vt anno ∞. IↃ. XCIII. id eſt ante annos decem, *Berthemium* pagum veniret, iuxta Louanium, & id tempore meſſis. Ibi in agro, & dum frumenta demeſſa colliguntur, & deportantur; villicus hanc orat cuſtodiæ operam dare, & nequis ſpecie ſpicas legendi auferret. Suſcipit, & ecce fæmina eiuſdem pagi aduenit, & manipulos aliquot capit, aſportat. Villicus ab iſtâ monitus, perſequitur, & compertam malè excipit, & ipſum frumentum aufert. Indignata fæmilla, & huic ſtatim minata, vt indici: *Et tu,* inquit, *tuo malo hoc mihi lues. Nam garrula, accuſaſti.* Eunt domum vtraque, & in vicino hæc diuerſabatur: venitque mala fæmina, ſed vultu bona, & faſeolos aliquot frixos ei offert. De irâ etiam præteritâ dicit, ſed præteritâ: obliteratum hoc totum in animo eſſe. Magdalena haud libens, tamen vel hoc nomine capit, ne videatur offenſa: comedit pauculos, febrile aliquid eâ nocte ſentit. Manè iterùm in agro, & dolor capitis aduenit, acer, intolerabilis: ſic vt illa ſe torqueret, verteret, inſanum in modum. Veſpere etiam diarrhœa vehemens moleſtauit, & perſeuerauit. Notæ fæminæ, & quæ malam illam nouerant, hanc obiurgare, quòd cibos de manu eius ſumpſiſſet, quæ venefica vulgò audiret. Serum erat. redit Bruxellam Magdalena, & cubiculum ſibi conducit apud *Simonem* quendam, in Sabuleto: ſed non diu

Digitized by Google

diu hæret, quia ille ſordes eas & continuum (ſit honos auribus) ſterquilinium abhorrens, migrare iuſſit: quod etiam ter quaterq; aliis locis euênit. Omnes fugere, deſpuere: & velut purgamentum eam habere. Plures annos in hac miſeriâ egit, & ferè die ac nocte, quadraginta deiectiones habebat. Quæſierat interim remedia à medicis, non inuenerat: Berthemium etiam redierat, ab ipsâ maleficâ petitura, ſed ſupplicio affectam accepit. Quò nunc miſera? ad errorem aut culpam vulgariam. Audiit enim eſſe iuxta Hâllas hominem talium gnarum, qui iudicare de veneficiis, qui liberare poſſet: adiit, ſpem non rettulit, imò ætatem is huic malo eam damnauit. Certè magis magiſque affligebatur, & annum totum nil niſi purum ſanguinem per aluum emiſit. Itaque debilitari ſupra modum, vix pedibus incedere, ſæpè per domum manibus pedibuſque repere. Ecce aliud igitur remedium, ſed contra malum Genium à Genio tali. Mulier Bruxellæ conſulta, quę piatrix habebatur, vinum bibendum porrigit, herbulis aliquot temperatum. Biberat, domum redibat, in viâ iuxta Capucinorum templum malè fit, & nauſeat & (iterùm venia) vomit: quid? octo beſtiolas, quæ muſculos recentes à matre imitabantur, raro pilo, caudatas, & viuas. Bibit ſecundò, nihil exit: tertiò, piſciculos minutos è vilium capitonum genere duos eiicit, iterùm

F alius

alîus generis quattuor, denique vermem inſtar modicæ viperæ. Poſt hæc meliùs habere viſa, & præcordia magis libera: ſed fluxus tamen manere, & iam cibi, vt aſſumpti erant, emitti. Decennium, in vniuerſum, hæc afflictio: & miſerante Deo, ſuadetur denique ad matrem eius ire, in *Aſperum* & celebrem illum *Collem*. Deſtinat, ſed ecce fæminæ duæ è notis illuc ierant, & reditum earum exſpectat, auditura plura & rogatura. Cùm rediſſent, altera earum è ligno Quercus, de quâ diximus, fruſtulum cum hac participat, & ſuadet piâ in Diuam veneratione potui iniiciat, & bibat. Illa auidè accepto, ſtatim ad templum quod *Capellam* dicunt (in propinquo habitabat) ire pergit; & ante Virginis altare inclinata, illâ feruidè inuocatâ, fruſtum ore ſumit, atterit, & demittit. Vix factum, ſentit pondus aliquod è ſtomacho ſiniſtram in partem deſcendere: ceterùm toto corpore meliùs habere, atque adeò fluxum illum reprimi & ſiſtere. Læta igitur, ad fæminam donatricem recurrit, nunciat, & ſtatim ad iter ſe parat, & cum aliis adeò ciuibus pergit. Etiamnũc fluxus ceſſare, & fortior meliorque aſſiduè in ipsâ viâ fieri: donec propinqua iam *Colli*, vbi ſuppliciorum locus eſt, ventre ſic doluit, quaſi partus inſtaret. Et coacta ſubſiſtere, alios præmiſit, exceptis duabus fæminis, quarum altera filia eius erat. Ibi adnixa arbori, emiſit parte genitali aliquid, in-

ſtar

ſtar cullei aut veſicæ, magnitudine heminæ vinariæ circiter: atque id diſploſione quâdam & ſonitu. Fracta autem veſica (baculis & pedibus id fecêre) ſordes oſtendit varij coloris, & miſcellas, è luteo, viridi, cærulo, nigro. Sed emiſſâ eâ, nimium quantum vegeta & valida mulier facta: ac curſu præeuntes aſſecuta, ſimul ante Diuam preces, & hæc etiam grates, fuderunt. Fuſiſque, reuerſæ iuxta Louanium diuerterunt: cùm eo die Magdalena ad decem circiter milliaria no[illegible], ſine vllâ fatigatione feciſſet. Quid ampliùs? quod res eſt, exſpecta: liberam & immunem deinceps ab omni Geniali illo malo vixiſſe. Hæc in nobili illâ vrbium Bruxellâ nota: nec niſi impudentia neget, impietas cauilletur.

Et quem non Genium fuget,
Et quam non ſtriga, quam ſagam,
Magni magna Dei parens?
De quâ Sacra profantur,
Hanc fore, quæ ſerpentis
Contereret caput improbi.
Feciſti ô Dea: porrò fac,
Et fraudes, laqueos Mali
Detege, ſolue, aut frange.

Digitized by Google

CAP. XXXI.

Religioſa virgo ab congenitâ claudicatione reſtituta.

VOLENS ſcienſque omitto quædam: nam quis finis ſit? & paritatem fugio, atque ex eâ tædium. Dicam quod in noſtrâ hac vrbe mirabile euênit, & me gnaro ac fortuito quodam teſte. *Catharina Serraertia*, nobili ſtirpe virgo, *Antonij* Equi[illegible]lia, Deo caſtitatem & vitam vouit, in cœtu Virginum Louanij, quas *Albas* (ab habitu) vulgò vocant, *Diuo Victori* ſacras. Ea ab natiuitate ipsâ clauda fuerat, pede altero breuiore, &, niſi cothurno adiuuaretur, inutili ad greſſum. Cauſſa in coxendice apparebat, vbi os emotum ſuo ſitu retrorſum eminebat, & velut gibbum reddebat: genu autem ſuppoſitum intrò curuabatur, & breuitatem faciebat quam dixi, palmari circiter modo. Itaque altiuſculo calceo neceſſum habebat attolli, aut nec ambulare. Quid, quòd neque ingeniculare & inflectere, niſi alterū genu, poſſet? Et res hæc nota domeſticis, & amicis omnibus; nota & calceolariis, qui nuper aut olim tales illos cothurnos adaptaſſent. Nota & chirurgis, quos variè pater aduocauerat, peritiſſimos: nec impendij parcus in filiâ, & opum largus. Omnia in naturā pro vanō fuêre: ita manſit ad annum quadrageſimum ætatis. Eo tempore, famâ mota tot mira-

miraculorum, & ipſa ad *Collem* adſpirauit: ſed qui quæque præerant (inter eos *Iacobus Janſſonius*, Theologiæ Doctor, amicus noſter & Virtutis) commeatum non indulgere, & monere acquieſceret in ſorte, quam Deus adſignaſſet; & melius ita ſalubriuſque cenſeret. Acquieuit. donec ecce Ill^mus Princeps *Carolus-Philippus*, Haurechij Marchio, Louanium venit, pietatis ergò ad Diuam illam iturus. Hanc inuitat,& veniam impetrat: & cum conſorte ſuâ virgine, curru illuc eſt vecta. *Dieſthemium* veſpere diuerterunt, manè cum Marchione ipſa in eſſedo ad Collem: & in viâ, Princeps interrogare (ab ipſo audiui) *Ecquid precari Diuam pro ſanitate, & reſtitutione greſſus vellet?* Illa ambigere, & natiuum hoc malum dicere: tot annos tuliſſe, & porrò laturam quamdiu Deo viſum eſſet: oratum autem pro ſalute & quiete Eccleſiæ, ac patriæ,ſeriò veniſſe. Iam in ſacello,iam ſacro interſunt: & illa ab aure ſiniſtrâ dolorẽ viſa percipere, qui totum corpus permearet aduſque femur,& tibiã adfectam.Nihil etiam ſuſpicari: ſacris peractis ad prandiolum, inde in eſſedum, in eo Louanium veniũt. Et quia veſpera erat, ſtatim (vt Antiſtitam ſalutauit, & ſe exhibuit) ad cellulam properat; ſed enim in adſcenſu, aduertit calceum illum altiuſculum impedimento ſibi eſſe, & gradum refrænare. Cùm aſcendit igitur, abiicit, & videt abſque eo (numquam an-

teà factum) inſiſtere, & ambulare rectam poſſe. Percipit & tenſiones quaſdam, & laxationes in totâ eâ parte: atque gaudio attonita, orationi incumbit, Deum & Diuam rogat, firmum & proprium hoc bonum ſibi eſſe. Laſſa denique in lectulum incumbit: manè ſurgens, & experta, videt nihil cothurno opus eſſe. æquales ſoleas ſumit, & iis quaquauerſus inambulat, & Antiſtitam ac ſodales gnaras facit, & ſe oſtendit. Mirari omnes, laudes dicere, & canere: denique fama in vrbem, & ſtatim ad Marchionem deferri. Ego ei fortè aderam, & ſeriis de rebus ſermones erant, conclaui etiam clauſo. Pulſant validè, ingreſſi Miraculum acclamant, & narrant: ipſe gaudio exſultare, & pias lacrymas manare. Mittere tamen *Philippum Numannum* (is tum vnà venerat) virum fidei & probitatis notum, cum alio nobili, vt ipſi adirent & oculis vſurparent, ſatin' certò ita eſſet? Clara, conſpecta omnia: ergo veniam impetrat, vt ſecum ea Virgo Bruxellam iret, & Ser^mæ *Iſabellæ,* Principi noſtræ, piiſſimæ fęminarum, ſiſteretur. Factum: & ipſa Virgo aſſiduè melior, non greſſum ſolùm, ſed modulum tibię (quę attenuatior anteà) receperat, & gibbum in femore exſtantem amiſerat. Ipſe calceus altior eò latus, quem & nos vidimus, & menſi ſumus, ad modum ſuprà dictum: qui ad aram deinde D. Virginis appenſus, monumentum rei exſtat. Exhibuit

buit ſe omnibus, etiam Illmo Antiſtiti Mechliniensi, qui tum Bruxellę: is inquiſiuit, & comperit fraude omnia vacua, Deo plena.

Cap. XXXII.

Prolapſus vteri ſubitò repoſitus, firmatuſq;.

Ita fuit: neque aliter in *Magdalenâ Horeniâ*, Bruxellæ, virgine adultâ, & quinquaginta circiter annorum. Ea ante annos tres eniſa aliquid ab alto ſumere, dum viribus ſe attolit & ſublimat; interiora viſcerum læſit, & vteri pars procidit, atque in loco quem fæmineus pudor celat, propendit. Turpe malum, triſte malum: & medici vix ſpondent leuamen. Retinaculum aliquod, faſciari & inuolui, & vetare vlteriorem aut totum lapſum. At dolor tamen continuus adeſt, & greſſus impedimentum, & quiete etſi inquietâ eſt opus. Ita in illâ fuit ad Octobrem vſque menſem: & ∞. IↃC, III.
tum diuino inſtinctu, & comitatu honeſtiorum matronarum aliquot aut virginum, ad *Collem* ſacrum eſt vecta. Orauit, pars ea reducta & firmata eſt, faſcias Diuæ obtulit liberatrici.

Cap.

Cap. XXXIII.

Cephalalgia continua, & permoleſta, ſublata.

SÆPE *Louanium* noſtrum, atque etiamnunc vocat. Quid mirum? ſedes illa pietatis & doctrinæ eſt: in Deum & diuina afficitur, & fructum ac gaudium ſæpè ſentit. Louanij igitur, inter alia religioſorum cœnobia, duo ſunt, quæ Ill^mus Princeps *Guilielmus Croÿus*, Dux Soræ, & idem magni illius *Caroli Quinti* educator & doctor, ſuâ pecuniâ ſtruxit: aut certè, eo defuncto, vxor. Sine liberis enim erat, & magnas opes diuino cultui, etiam poſt ſe, impendit. Hoc fine extra opidum, ad arcem *Heuerléam*, cœtui Cæleſtinorum ſacram ædem, & ædificia alia ampla ſtruxit, inſtruxitque: in ipsâ vrbe, Virginum, quæ ſupremæ Virgini, *Annunciatæ* titulo, ex inſtituto ſacrantur. Inter iſtas erat *Anna Laurentia*, annos nunc ſexaginta tres nata: quæ cùm, de more, inter conſortes caneret (ante annos circiter octodecim) caneret dico, & vocem altiùs tolleret, correpta eſt dolore capitis, qui vltra patientiam eſſet: ſecutuſque tinnitus & ſonitus in eo continuus, velut horologij, per rotulas ſuas labentis. Itaque ſecedere, & diuinis officiis abeſſe plurimùm coacta: cùm adeò cantum non ferret, vt vix vocem aut ſermonem elatiorem. Inſomnia accedebat, & corpore

corpore ac viribus iam tabeſcebat. Fama tetigit de *Diuâ Aſpricolle*, animum & preces eò vertit: ſed quia, ex lege, nefas finibus ſacrati loci egredi; ecce Virgines in horto elegerant ſacellum quoddam modicum, & collapſum inſtaurauerant, in quo Diua illa, atque inſtar eius, coleretur. Huc triduum ſe contulit, piè precibus precata eſt: ſub veſperam, valdè alleuata animo ac corpore, noctem eam quietam habuit, nullo ſonitu interpellante aut moleſtante. Imò experrecta, ſanam ſe ac vegetam ſenſit: ac deinceps bonâ fide manſit.

CAP. XXXIIII.

Vehemens paralyſis curata.

ET tale in religioſâ, ſed vrbe aliâ, & valetudine: Antuerpiæ dico, & in Paralyſi, ac membrorum omnium ſtupore aut inuſu. Erat *Anna Bruynia*, in cœtu *Clariſſarum*, Diuum Franciſcum æmulantium: quæ anno ∞. IↃ. XCVII. in morbum incidit ancipitem, vel vt iudicabant, extremum: atque adeò bis Sacramentorum adminiſtratione ad exitum erat, communi decreto, præparata. Tamen refici leuiter viſa: ſed hactenus, vt ſcipione innixa, aut parieti inclinata, ambulare lentè & trepidè poſſet. Mox incumbit malum, & plenâ reſolutione neruorum adfecta, nec ambulare vltrà, nec ingeniculare, nec ſtare quidem po-

tuit:aut ſi loco mouenda eſſet, transferri à duabus fæminis, aut certè trahi, neceſſum haberet. Ipſæ manus plurimùm ſic immobiles, vt cibari alienâ ope manuq́ue, inſtar infantium, deberet. Sex annos impotentia hæc tenuit: nec medici, pharmaca, balnea, vnguina, hilum profuerunt. Deſperata, ad piam illam Matrem reſpexit: & Antiſtitam ſuam rogauit (quoniam ipſa obſtricta non egredi) mittere è Laicis Virginibus, quæ vicem ſuam functæ, munuſculum & preces in *Aſpero Colle* offerrent. Facilè impetrat, eunt, biduum orant: ipſo tertio die, manè cùm experrecta Anna eſſet, dolor etiam habuit & angor, in morbo nondum ſoluto. Tamen confiſa dixit, *Et quis Deo legem ponit? quis miſerationi eius terminum? Quod non eſt, eſſe poteſt: imò erit, adiuua ô Diua.* Dixerat, vigorem nouum capit, & impetum ſurgēdi, atque ad Chorum eundi. Arripit baculum lecto vicinum, innititur: procedit, videt opus non eſſe, abiicit: & ſine adminiculo (mirata ipſa, cruce ſe ſignans, & bis terq́ue precata) ad Chorum venit, proſternitur, laudes & grates Deo ac Diuæ dicit. Facit idem Antiſtita, ab ipſâ iam monita, & publicè vniuerſus ille cœtus. O gratas à piis illis laudes! & addo, ſanitatem huic ratam.

v. Kal. Octobr.

CAP.

Cap. XXXV.

A duro & diro Cancro virgo religioſa liberata.

Iterum in clarâ vrbium *Antuerpiâ*, & in religioſâ Virgine *Margaretâ Perriâ*, Miraculum illuſtre. Ea Margareta in cœtu tertij ordinis *D. Franciſci,* agebat annum trigeſimum: & iam duos annos ac menſes quattuor infeſtata duro tumore, in vtrâque mammâ, fuerat: quem medici conſenſu *Cancrum* definierunt. Et erat. nam præter duritiem, quæ lapidis videbatur, liuor aderat, perpetuuſ dolor & exeſio:& ſerpebat ſub alã in dorſum vſque malum. Horrebant, qui adſpiciebant: quid illa miſera quæ ferebat? Non motum, non quietem tolerabat: ipſas noctes inſomnes plurimùm, & ſedens (nam decumbere inimicum) tranſigebat. Brachium prætereà alterũ ſtupere & rigeſcere, & nec ad caput admouere poſſe. Quid etiam? ô Deus benè tuos exerces: herniæ malum iam ab octo annis affligebat. Medici, medicæ, variè aduocati aut euocati, manum adhibuerunt, non remedium: & victi denique ægram deponere, & carcinoma illud non, niſi diuinâ ope, curandum dictitare. Ea adfuit, & Diua Aſpricollis, ab hac occaſione. Iam narraui, *Annam Bruyniam* in eâdem vrbe miraculo perſanatam: vênit ad huius aures, ſpem & votum concipit, & Antiſtitam

Digitized by Google

Pridie Nonas Nouemb. ſuam adit,& commeatum poſcit. Hæc indulget, comitem è ſuis adiungit: perueniunt,orant,& trino ſacrificio Miſſæ interſunt. In primo, debilitari & langueſcere ſatis cœpit: ſed ſacro Domini corpori cùm communicaſſet, meliùs exinde habuit, & mox in tertio ſacrificio viſa manum ſentire certò,quæ fricaret & demulceret partes cauſſarias, & dolorem tolleret, atque adeò ſanaret. Quam manum,niſi diuinam? Illam,illam:& omni malo depulſo,extemplò,imò in templo,conualuit: omni. etiam illo Herniæ,quod,vt dixi,vetus habebat. Quæ, putas,lætitia ſacrarum Virginum, cùm ad eas rediit? quæ admiratio medicorum, & ibi ciuium? Omnes concurrere, ad videndum: illi etiam, ad tractandum & explorandum. Vera ſanitas erat, nihil mimicum: & vera etiamnunc manet. O Diua,quæ non curanda curas, hanc deſperatam Patriam etiam adſpice & adiuua. Nam

Altera iam bello ciuili voluitur ætas,
Suiſq; Belga viribus
Interit, ac toti debet ludibria mundo:
Heu triſte fatum! quis modus
Et quis finis erit? finis, ſi turbida vita,
Emancipata crimini,
Mundatur, ſi vindicat hanc ſibi maſcula virtus.
Tu Diua conantes iuua.
Et veluti cancer ferus ille quieuit, & à te
Prohibitus vltrà ſerpere:

Sic

Sic gangræna mali deſæuiat inteſtini,
Et in vicem veniat Quies.
Illa Quies optata bonis, & ſuſpirata:
Adſpira, & indulge frui.

Cap. XXXVI.

Languor varius mixtuſq; curatus.

EST Louanij in meâ viciniâ, ſic vt manu tangi pæne poſſit, *Thomas Blijleuius*, vir perhoneſtus & amicus noſter, vigilum vigil Pręfectus. Filia illi eſt, aut fuit (nã Deo dedit & dicauit) *Michaëla*, quæ in B. Virginis *Annũciatæ* cœnobio religioſam vitam eſt profeſſa. Hæc in languorem incidit prauum, occultum, incertâ cauſsâ: qui cor aſſiduè obſideret, & angeret; item ſuſpirium gigneret; imbecillitatem denique omniũ virium páreret; ſudore, vno aliquo die, vel ſepties erumpente. Nauſea ſtomachi acceſſit, nec appetitu, ſed imperio, leue aliquid cibi ſumebat. Sex menſes ita languit, nec periti noſtri medici profuêre: profuit illa cæleſtis, & *Virgini Aſpricolli* ſe deuouit, eiuſque ſacellum (quod antè monui) in horto ibi piè ſtructum adornatumque, inuiſit. Dum illîc ergo precatur, vigorem nouum in corpore ſentiſcit: eodemq; die in genua proſtrata, orationes aliquot ſolitas legit. Hoc ei à quinque menſibus non licitum animos addit: & nocte in pſallentium chorum ingreſſa,

dum cum iiſdem pſallit; ipſo momento quo inclytum illud *Salue Regina* canitur, manum ſuper humeros incumbentem & prementem percipit, atq; adeò ipſos digitos tractim diducentem. Mota eſt, & ſubſiliit, & reſpexit: neminem videt. Lectum & ſomnum petiit, iterùm ſurrexit, & manè in templo ſic clarum & validum voce ſuâ concinuit, vt mirarentur aliæ Virgines, quæ tam ſonora vox, & vnde hoc robur? Talis eſt, & maneat: pro patriâ, parentibus, ſed & vicinis oret.

CAP. XXXVII.

Apoplexia & Spaſmus fugantur.

EST Antuerpiæ *Angela VVouteria,* patre *Matthiâ,* vaſculario; quæ tredecim annos nata incidit in Apoplexiam, & præſertim dextri totius lateris. Adhærebat tremor & quaſſatio artuum, vt ire, ſtare, ſedere ſine agitatione non poſſet. Ampliùs, lingua & os primùm impediri, & balbum loqui: tum muteſcere, & ſenſu denique alienari, & palàm dementire. Spaſmum ſiue conuulſionem mixtam eſſe, medici etiam cenſebant: ſed medelam nemo ferebat. Parentes mœſti, ſuaſi ſunt ad Diuam noſtram hanc ducere: quod deſtinant vouentque facere, vtique cum eâ eorum alter. Dum in eo ſunt, Virginis feſtum, quod *Præſentatio* dicitur, aduênit: & pater obſeruat, ac manè

nè vxorem monet, cum filiâ ad templum Diuæ ſacrum in eâ vrbe ire,& precari. Exſequitur, cereum emit, & puellæ iubet accendere, accenſumque ante aram Diuæ collocare. Quod fecit, ipsâ manu ægrâ; quam attollere tamen, niſi adiuuante alterâ, non quiuit. Ecce autem hîc mirum. cereus ille ſic benè accenſus, ſponte exſtinguitur, ſine vento aut aliâ vi; iterumque accenditur, reponitur vt antè; exſtinguitur ſecundò, tertioque fit idem. Mater mirata, & toto corde Deum precata pro filiæ ſalute, pro ſuo ſolatio, domum redit. Nihil eo die filia mutat: ſed ſequenti, benè manè ſurgit, ſeſe veſtit, calceat, deſcendit. Mirantur parentes,& trepidè gaudent: mater, *Quis te alleuauit, & veſtiit?* Illa, *Ego me*, inquit. *Sine alienâ operâ? Sine vllâ.* Tum iſti ſeriò gaudere: & magis cùm ambulare, ſedere, ſtare, omnia pro ſanâ facere vident. Et gratias ergo Diuæ agunt, & tam inopinatam ei ſalutem meritò adſcribunt, & diuulgant.

CAP. XXXVIII.

Mirus, nec ſine Genio fortaſſe morbus, tollitur.

IBIDEM etiam *Barbara à Bergis, Gerardi* Doctoris medici filia, in monaſterio deuota Deo virgo erat, quod *Diui Auguſtini* inſtitutum & normam profitetur, & inter pia opera, Elephantiacis ſiue leproſis curat. Hæc annos triginta ſex fecerat,

rat, cùm incerto morbo, ſed graui deiicitur, qui ſex totos annos & tres menſes adfixam lectulo habet. Incerto dixi. nam medici variè differebant; alij Cancrum internum eſſe; alij Melancholiam Hypochondriacam, ſed variis ſymptomatis mixtam. Certè grauia & inſolita patiebatur. vt, cordis perpetuam ferè palpitationem; vt, angorem & animi deliquium, quod occupabat, ſimul aliquis vel leuiter eam tangeret: atque ita, vt mortem in limine eſſe iudicares. Inde factum, vt vix bis terque in anno lecto demoueretur, concinnandi & inſternendi cauſsâ: & hoc tam periculosè, vt quâdam vice in lectulum humi depoſitam, & ſic ægreſcentem, nemo auſus ſit tangere, manſeritque ad quindecim dies. Multis & primariis viris hæc nota, quos nouitas rei ad viſendum, aut & miſeratio excitabat: atque eò res venit, vt neque linteo corpus mundare aut tergere: quid corpus? nec ſpondam aut partem lignei lecti digito libare, ſine manifeſto eius deliquio, liceret. Itaq; virgines, quę curabant, lectum interim ſpinis circumdederant, nequis temerè manũ admoueret, cum tantâ ægrę noxâ. Ampliùs, contractio neruorum ex tam longo decubitu ſecuta, & ſiniſtra tibia toto pede breuior, quàm dextra erat. Denique ſex ipſos menſes (obſerua) ante curationem, lecto ſe non mouerat: viua non viua, portentum vix homo. Et ſanè aliquid Geniale huic toti morbo interueniſſe, facilè

Digitized by Google

cilè ego ſuadeor: neque mirum igitur, humanâ nullâ ope ſublatum. Diuinâ opus fuit, & ad hanc ventum. Virgo noſtra, iam in eâ vrbe celebris, inuocata; & ipſa Præfecta cœtui, pia & amans ſuarum fæmina, vicem ægræ, eò iuit. Rediit, nihil mutatum repperit: nec ægra tamen animo aut ſpe deiicitur, ſed ait *Deſtinatum ſibi, ter eò mittere, aut certè ipſam ſe (quod ſperabat) tertiò illuc ire.* Sub id tempus, perhoneſtus quidam Canonicus Antuerpiæ, ſacrificium Miſſæ in eo cœnobio fortè offerebat: oblatoque, ad ægram viſit, vt anteà ſæpiùs, & dicit, in ipſo ſacrificio memorem ſe eius precibus fuiſſe, & decreuiſſe ad Diuam, vicem illius, ire. Valdè lætari viſa eſt, hoc promiſſo: & ipſe in rem contulit, atque vnà cum *Vulmaro Scheto,* qui Paſtor in eo loco, iter ineunt, & a. d. III. Nonarum Nouembrium ibi ſe ſiſtunt. Myſticum ſacrum pro eâ offerunt: & ecce eodem die, vires illa abſens recipere viſa eſt, ſed mox acres dolores ſecuti, ſic vt in febrim morbus tranſiret. Sequenti autem die, iterùm emendatio & alacritas, & vnam ex aſſiſtentibus rogat, manum ſibi commodare leuaturæ. Facit, & tactu illo (quod ſolet) non offenditur, imò adſurgit, pedibus inſtat: quod altera ſic miratur, vt clamet, & eam deſerat, iterùm in lectum ſic delapſam. Sed ſequenti ecce die, ſeriò & certò iam ſanam ſe approbat. veſtes manè petit, ſumit, ipſa induit, nullo adiu-

torio: deſcendit, ambulat, ad focum ſedet, cibum potumq́ue capit. Quæ voces videntium, quæ gaudia? lacrimas etiam aliquæ non tenent. At illa magis magiſq́ue vigeſcere: & faſſa eſt, infundi ſibi vires, vt aquam ab alto, & per corpus totum manare ac diſpergi. Sic igitur refecta, ipſa tertiam peregrinationem (quod prædixerat) ad Diuam noſtram obiuit, rediuit, populiſq́ue mirantibus ſe oſtendit.

Cap. XXXIX.

Auditus ſurda redditus.

O*Vdergemium* pagus eſt, in exitu Sogniacenſis ſiluæ, Bruxellam verſus: & ibi Virginum cœnobium à Ducibus Brabantiæ, inter plura alia inſtitutum, vt pietas maiorum fuit. Inter eas *Hadriana Gouſia,* quæ ab annis iam trigintaocto ſurda facta erat: vt, non dicam verba aut ſermones, ſed nec cantum, nec validũ campani æris ſonum audiret, niſi leuiter & incertò. Adhærebat dolor in vertice capitis aſſiduus, & ſtrepitus in auribus permoleſtus, qui murmur rotæ molaris referret. Poſt medicos, ad *Diuam Aſpricollem* bis miſit: & à reditu, cùm noctu quieti ſe componeret, nondum etiam dormiens: vidit adſtantem lecto Diuam Virginem, quæ oculis ſublatis intentiſq; adſpiciebat. Primùm formidine aliquâ correpta eſt;

Digitized by Google

eſt; ſed depulsâ, ad preces ſe vertit, & ſanitatem ab eâ ſupplex rogat. Statim Diua manum exſerit, tempus vtrumque in capite ei tangit, tangit & oculos: & verba addidit, quæ edere Virgini non eſt viſum. At ſequenti die meliùs illa audire, & mox meliùs meliuſque, donec ad verum & veterem ſenſum venit.

Cap. XL.

Clauda in greſſum erigitur.

M*Argareta*, filia *Ioannis Neomagi*, aromatarij Antuerpiæ, tredecim annos nata, clauda ab infantiâ fuerat, id eſt à ſexto ætatis menſe. Clauda inquam, vt toto palmo pes alter retractior eſſet, & in calceo altiore ac ſuffulto ambularet: id quoque ægrè, nec niſi digitis primoribus, calce ſolum vix calcans. Patrem igitur orat, copiâ hac miraculorum excîta, ad Diuam iſtam ſe mitti: mittit, & cum eâ ancillam. Biduum ibi ſunt, orant: ipſo ſecundo die, Miſſæ ſacrificio, animus puellæ dicit (id eſt, bonus Genius) ſanam eſſe, adſurgeret, experiretur. Audit, ancillæ dicit, & calceum altiorem abiicit, vtroque pede æqualiter inſiſtit. Dieſthemium veniunt, alios calceos pares emunt, domum redeunt, lætificant parentes.

Digitized by Google

Cap. XLI.

Puella malis Geniis inſeſſa, & diu poſſeſſa, vindicatur & ſibi redditur.

INſulas Flandriæ opidum appellamus, mercatu & opibus celebre: in quo *Catharina Buſia* erat, ſed non pro nomine ſuo pura. Malus Genius, aut veriùs Genij, eam ſedem ſibi, arcano Dei permiſſu, legerant ceperantq́ue, & iam ab anno ætatis decimoſexto tenebant. O puellę miſerias, aut iniurias! torquebant, diſtrahebant, geſtus motuſq́ue fœdos, aut ſupra naturam validos, edebãt: & ſępè quini aut ſeni homines non erant coërcendæ. Quid, quòd Latinè, Græcè, Hebraicè loquebatur? Quid, quòd præterita & occulta edicebat, facta aliena, aut culpas? Et euênit, cùm duo milites (Heluetij erant) ſigna & caſtra deſeruiſſent ad Oſtendam, & in opidũ illud veniſſent, rumorem ſparſerunt de eâ deditâ, & valdè adfirmarunt. Creduli ciues lætari, alius alij nunciare: ſed hæc, interno ſuo auctore, falſa dicere, & ampliùs addere, *Duos iſtos profugos eſſe, & ex opido Nouoportu argenteam thecam, Dominici corporis receptaculum, furto abſtuliſſe. Rem ſic habere. inquirerẽt: ſeſe autem cogi ad vulgandum à magno* (ita loquebatur) *magiſtro.* Inquiſiti, comperti ſunt: & talia multa efferebat. Amici ad Exorciſmos, Eccleſię ſollen-

ſollennes, rem deduxerunt. ſæpè vſurpati, & iterati ſunt: cum illo denique fructu, vt ſeptem Genij (tot ſe eſſe dixerant) eiicerentur. Sed falsò dixerant, plures enim erant, quod res oſtendit. Priuſquam autem eiicerentur, dignum memoratu, per puellę os acus multas effuderunt, item ſulphur, numinum argenteum eroſum, clauum ferreũ palmarem. Sed quod meritò admiremur, in turbâ adſiſtentium fuit vnus, qui à Diuâ noſtrâ recèns veniret: quem puella deſignans, *Et tu*, inquit, *ibi es? Vnde venias, quid adferas, ſatis ſcio. A Mariâ illâ Aſpricolle es, quam viſum iuiſti.* Alij in eum oculos coniiciunt, & ipſe adiurator ſiue Exorciſta (cui *Silueſtro* nomen, è Capucinorum cœtu) appellat eum, & rogat. Ille fatetur, & quercus etiã fragmentum ſe adferre. Silueſter bono conſilio, an inſtinctu potiùs, de quercu aſſulã poſcit, & ſumit: & puellæ in os inſerit, ac iubet comedere ac demittere. Paret. vix demiſerat, cùm Genius in gutture ſe oſtendit, clamat & queritur ardere ſe ac torqueri à ligno. addidit, tres etiam reliquos ſe in hoſpitio iſto eſſe. Iterumque adiuratus & adiurati de egreſſu, facturos reſpondent, idque *virtute & intercesſione Mariæ Aſpricollis*. *Quo ſigno?* inquit ille: *Vitream*, inquiunt, *frangemus*. Duo egreſſi, frangunt: tertius vltimuſque clauum ferreum è pariete eductum in vitream proiicit, nec tamen tangit. At ille in exitu altùm

clamat, *Viuat Domina Aſpricollis, quæ egredi me cogit.* Quid? inquies. ipſe laudat & magnificat? Ita. ſic & à Chriſto olim eiecti, prædicabant, & teſtabantur *filium Dei eſſe.* Sed de puellâ, pura ſemel facta, ex eo manſit; ad Collem venit, nouem ibi dies precata, & ſacris operata eſt. O quis ille malus Diuæ vires abnuat, quas princeps malorum Genius agnoſcit?

CAP. XLII.

Cæcus ab vtroque oculo illuminatur.

ANtonius Grotius, è confinio Antuerpiæ, militem ibidem in propugnaculo aliquo egit. Ante annos ferè ſeptem, defluxio in oculum dextrum facta vexauit, & adegit Antuerpiam ire, medicinæ cauſsâ. Adhibita eſt, ſed adeò non iuuit, vt cæcum fecerit, amiſſo prorſus oculi eius vſu. Rediit ad militiam: & biennio pòſt idem fluxus in alterum oculum incubuit, eodem fine. Nam & huius vſum intra dies octo planiſſimè amiſit. Ita militiam coactus deſerere, Antuerpiam ſe contulit, reſculas ſuas vendidit, & paulliſper eâ pecuniâ ſe tolerauit. Inſumptâ, ad mendicimonium verſus, ſtipe aut cibo vicatim quæſito ſuſtentabatur. Sed audito de Diuâ Virgine, ad eam iter deſtinat, & ingreditur, puero ductore. Preces fundit, triduum hæret, ac quoque die bis aquâ

aquâ ibi fontanâ oculos lauat. Primo die nihil mutat: ſequenti, dolores acutos in capite,& prę-ſertim circa oculos,habet; tertio, cùm Dominicum corpus ſumpſiſſet, & ſub veſperam in Sacello precaretur, viſum ei vincula quædam in oculis rumpi, & ſtatim aperti ſunt, manſeruntque,ad plenam viſionem. Multi graueſque teſtes,& mali huius, & remedij: nec ambigere eſt, niſi iis,qui ex profeſſo impugnant Diuam & diuina.

CAP. XLIII.

Herpes exedens ſiſtitur, fugaturq́ꝫ.

HAdrianus Asbroeckius, notum Bruxellæ nomen & in munere publico, filium *Guilielmum* habuit,quem *Herpes* occupauit, & depaſci cœpit: ex illo peſſimo genere, quem *Exedentem* medici vocant,inſtar ignis peruadentem & abſumentem. Puſtulę erant,& papulæ, ſed ſtillantes pure ſordido: atque eæ toto corpore, totâ facie ſparſæ, vt liberum nihil, præter os ſolum, eſſet. Pruritus accedebat, & pueri frictus aſſiduus, ſic vt ſanguis paſſim manaret:& iam penetrabāt vlcera atque exedebant cutem,carnem, ad ipſa vſque oſſa. Fœdus aſpectus, & fugabat videntes. Medici adhibiti abſiſtere, indomitum malum cenſere: Diua aduocatur. Parens vterque puerum defert, & offert: redeunt, nec medelæ co- VII. Kal. Iulias.

piam

piam primò vident. Sed mox deinde apparuit vlcera ſiccari, minui, euaneſcere: vt intra quindecim dies nihil maligni in corpore eſſet, ſpecie omni morbi, cum ipſo, depulsâ. Ne cicatrix quidem (ô mirabile) vſquam conſpici potuit.

Cap. XLIIII.

Vulnus incurabile curatum.

IOannes *Courteſius*, inter belli adminiſtros, Antuerpiæ domum habebat. Fortè in Campaniâ noſtrâ, ad *Hoochſtratam* arcem, in rixâ aliquâ, ictus gladio punctim fuit: idque in manu iuxta pollicem, ſed ita vt ad cubitum læſio & vis pertingeret, ac nerui plerique brachij abſcinderentur. Dum curatur, inflammatio ſuperuênit; & medicantium ſententia decretoria, brachium amitti atque abſcindi, aut vitam debere. Ille tamen mollior ad iſta, abnuere, & mortem potiùs eligere: ſed ante omnia ad Diuam Hallenſem recurrere, & votum ei vouere. Audit ab ipſo voto, & intra paucos dies ſanitatem recipit, & vires: ita vt Antuerpiam rediret, & inde Hallas iret. Ceterùm plena illa ſanitas non fuit; manus manca, & digiti tres primores rigidi, & ſine motu, manſerunt. Non impotentia hęc (nos ſcimus) numinis, ſed prouidentia fuit: & in partem venire Diuam etiam *Aſpricollem* voluit, aut potiùs idem Deus
&

& Diua hîc etiam reliqua beneficij ire expunctum. Venit eò, inuocat: globulos, quibus preces ſolet perſoluere, ſacerdoti offert, vt ſacram ſtatuam tangant. Dum recipit, manum laxatam videt, moueri, claudi, vt anteà, & nihil ex contractione vltrà eſſe. Prid. Nonas Iul. ∞. Iↄς. IIII.

CAP. XLV.

Fœda facies membrorum correcta, & congenita reductio laxata.

PLVRA ſunt, & ſciens quædam omiſi: quàm multa & ipſi, qui beneficia adepti, gaudij ſui tacitâ conſcientiâ contenti, non retulerunt ad Actuarium, aut expreſſerunt? Pænè liquet, altera tanta dictis eſſe. At claudam iam (nec Diua tamen adhuc ſuum fontem:) ſed ego, inquam, claudam inſigni & nobili curatione hominis externi, quæ Belgicam famâ & admiratione ſui impleuit. Erat Bruxellæ *Ioannes Clemens*, filius *Iacobi*, Lucernæ in mediis Heluetiis natus. Sed ad hæc loca cum patre venit, quo tempore *Erneſtus Auſtriacus* præerat: ô Princeps bonus, & bono noſtro natus, ſi Deo viſum diuturnum eum hîc eſſe! Venit autem ipſe pater, in comitatu Poloni viri nobilis, *Tobiæ Metzkua*, cui, in peritiâ aliquâ linguarum, pro interprete eſſet. Sed enim iſte *Ioannes* à natiuitatē claudus, debilis, imò mon-

ſtroſâ quâdam facie corporis fuit. Tibiæ & pedes contracti, & antrorſum verſi in pectus: ſic vt genua iniungerentur & adhæreſcerent, nec eſſet digitum aut aliud immittere, tamquam natiuâ concretione. Imò verò cauitas,& velut putei, apparuerunt ſub pectore, cùm ſanatus ille fuit. Idem in vtroque femore, & ventri imo iungebantur. Globoſum aliquod corpus diceres, nec ſtare, iacere, ambulare idoneum: ſedere tantùm, & ſedendo proſerpere, manuum aliquo nixu, quæ fulcris etiam iuuabantur. Hæc deformitas patri dolori, matri etiam exitio fuerat: quæ in partu obiit, cùm ventre exſecto *Cæſo* hic prodiit, triſti fato. Talis igitur, cum patre delatus inter impedimenta, variis Belgicæ locis cum eo fuit: vbique viſus, deteſtatione aut miſeratione, vt ingenium hominum erat. Pater varia tentauit, curando & corrigendo: etiam ad inclytas thermas Aquægranenſium miſit: ſed dum ibi eſt, patrem amiſit, à prædonibus interfectum. Noua calamitas. Bruxellam rediit, paternam pecuniolam conſumpſit, benignitate alienâ deinceps ſuſtentatus: ibi, Antuerpiæ, in ipſâ Batauiâ, Zelandiâ: nam & ad hæc loca errabundus iuit. Tamen religione tactus ad nos rediit, & ſtipe diurnâ victitauit: do-
∞.IↃCI. nec moti miſeratione aliqui ciuium, picturæ artem diſcere ſuaſerunt, & magiſtrum reppererunt. Diſcit, & inibi crebrâ famâ motus, capitur

ad

Digitized by Google

ad Diuam noſtram venire, ſi fortè & ipſe opem ac ſolatium referret. Vectus eſt curru, in Sacellum repſit, culpas confeſſione & pœnitentiâ expiauit, ſacram hoſtiam ſumpſit: & paullò pòſt, angi viſus & animo collabi, item dolores in omni corpore ſentire: denique ſudor à capite ad calces diffluere. Et dum conatur egredi, atq; aëre refici, magis increuit morbus: manſitq; volens nolens totum diem in veſperam. Tunc ſollennes Diuæ laudes canebantur, & ipſe ante aram: ſentitq́ue palàm à terrâ ſe attolli, & pedes antè contortos & ligatos laxari, deiici: idq́ue thorace, qui velabat, per vim diſrupto: & ſtatim directus, pedibus ſuis ſtetit. Ipſe attonitus: quid alij? in tantâ mutatione, animo iterùm labi & corpore viſus; ſed erigitur, in ſede collocatur, veſtes tegendo adferuntur, & feminalia inducuntur. Vires deinde magis magiſq́ue augeſcere: ipſæ tibiæ tenues & exſuccæ, carne & ſanguine impleri. Alterum autem mirum. vulnus in capite ante dies quindecim acceperat, nec id coiuerat: coiuit ſponte ipſo illo tempore, & cicatricem accepit. Hæc turbis ibi viſa, hæc Louanij cùm rediit, hæc Bruxellæ: & quis non concurrit? Audiui medicos primarios, & talium haud temerè credulos, exclamantes, *Verè hanc vim & manum Dei eſſe.*

Nonis Iuliis.

Digitized by Google

Cap. XLVI.

Finis, & pro Patriâ preces.

VERE fuit, & tua ô DIVA: porrò benefica eſſe perge, & in corpore animum etiam cura. Cura illos, qui à Deo & à te verſi, priſca ſacra & ritus deſeruerunt, nouis adhæſerunt: iterùm deſerant, & tam claris ſignis moniti hîc Deum, hîc pietatem eſſe, rebus docti aſſentiantur. Et patriæ denique adflictæ, & iam extremum pænè ſuſpirantis, miſerere: quod verſu ſeriò & calidè rogamus: audi, exaudi.

DIVA, *quæ gentes hominum, ſalutis*
Exſules, partu recreas beato:
Aſtra quæ pandis, veterumq́ue mutas
Fata parentum.

DIVA, *quæ gaudens iterare dona*
Erigis lapſos, trepidiſq́ue robur
Addis, & ſeruas variis periclis
Vndique cinctos.

Clamat hoc ætas vetus, iſta clamat:
Belgica hoc HALLIS, GRVDIISQVE, *vidit,*
Et palàm iamnunc videt in propinquo
Colle SICHEMI.

Hîc tui vultus modica eſt imago,
Sed potens præſenſq́ue leuare noxas,
Quas neget curare vel Aeſculapi
Docta medela:

Digitized by Google

Cedit hîc febris mala, cedit hydrops,
Claudus hîc greſſum recipit, ſonorem
Surdus admittit, radios diei
Cæcus ab ortu.
Adſtupet quiſquis videt, & ſolutâ
Voce mox laudans, precibus fatigat,
Vt ſibi cariſq; ſuis viciſſim
Suppetieris.
DIVA *fac nobis, miſerare Belgas:*
Quos nimis ſæuis agitat procellis
Ciuicum bellum, & minitatur ipſam
Mergere nauim.
Tu malis feſſos releua, & fauente
Pacis, indulge, recreemur aurâ:
Tunc tibi laudes, Dea, dicet omnis
Sexus & ætas.

FINIS.

Digitized by Google

APPROBATIO.

MIRA hæc Dei opera, ad inuocationem, interceſſionem, & honorem glorioſiſſimæ Virginis Mariæ facta, & iuſſu noſtro conſignata confirmatáque tabulis ac teſtimoniis publicis, clariſſimi diſertiſſimique D. Iuſti Lipſij pio ſtilo elaborata, luci dentur.

Matthias Archiepiſcopus Mechlinienſis.

LIBELLVS *iſte, vt luculentam habet diuinorum operum narrationem, ita angelico elogio admodum conſentaneè proferetur in lucem:* Etenim Sacramentum Regis abſcondere bonum eſt: opera autem Dei reuelare & confiteri honorificum eſt. *Tob.* 12.

Guilielmus Fabricius Nouiomagus, Apoſtolicus ac Archiducalis librorum cenſor.

RE-

Digitized by Google

REIECTIVNCVLA
SANNIONIS CVIVSDAM BATAVI.

FVIT *his diebus, Lector, neſcio quis homo nebulo (ita eſt, & nugas meras & ſordes loquitur, & id plebeiâ ſuâ linguâ) homo, inquam, nebulo qui* DIVAM *& me peteret, & conuiciorum ſtrue vtrumque oneraret. Vidi, legi, riſi, etſi in morbo atque eo ancipiti: denique atra etiam bilis mea, credo, incaluit, & hæc pauca apud te dicere vel fundere iuſſit, quãuis neglectim. Quid enim accuratè in illum opus, quem ego infra iram meam exiſtimo: iram? etiam vires, & primis dentibus (ne inuidioſum ſit) leo leporem hunc frangam. Miſer, quid facis?* * χύτρα καὶ πέτρα, *vt verbum eſt,* οὐ συμφωνεῖ: *comparem aliquem tuum quære. Et quid tamen ait noſter balathro? Primùm,* me è Batauis diſceſſiſſe. *Hoc fateor, & volui, & addam debui: cur liberum mihi non eſſet?* Aluerunt te, *inquis. Quid? ſuperuacuum, aut terræ onus? Ego profeſſionem meam tredecim annorum illis imputo, & cum humanitate litteras, & ſcientiam cum prudentiâ, ſparſa in eorum iuuentutem. Adeſte, quàm multi è diſciplinâ meâ etiamnunc fatemini? milleni, & exteros omitto.* Atqui dolo abij, & perfidiam miſcui. *De dolo agnoſco, ſed*

*Olla & petra non benè congruunt.

bono:

bono: de perfidiâ; quis præter iſtas caniculas dicit? Petite à Curatoribus Academiæ, petite à Senatu Leidenſi: nemo obligatum me in diem vnum dicet. Liber & mea ſpontis eò veni, liber & mea ſpontis diſceſſi. Spem feci reditus, fateor: ſed ſpem, non promiſſum: & cùm in Spadanis aquis fui, ſtatim ad eos ſuper mente aut decreto meo ſcripſi, non mutando, etſi illi aureos montes (fatendum eſt, & benignitati habeo gratiam) offerrent. Inquirite imperiti aut iuuenes, ſeniores vos docebunt. Sed altera calumnia, In religione mutaui. *Nego. in ſede veſtrâ, non in ſenſu fui: & vt in peregrinatione, corporis non animi requiem illìc elegi. In tempore, vt meum ingenium eſt, quietè modeſteq́ue me habui: an in ſacra aut ritus veſtros tranſiui? nec impudentia hoc dicet. Et fac feciſſe:* non ſuffundar errore *(ait Tertullianus)* quo caruiſſe delector, *& cum gaudio meliorem me recognoſcam. Bona iſta leuitas, quæ attollit & ad alta ducit. Quid deinde etiam?* In Eburones veni, & illìc rem meam feci. *Dij deæq́ue! obolum nemo eſt in Eburonum terrâ qui tunc mihi dederit: meum ſalem, vt ſic dicam, linxi, & valetudini ſaltem curandæ illìc vixi. Humanitas tamen & comitas inuiſentium, atque etiam inuitantium, non defuit, agnoſco: & amicos habui, atque habeo: & oblata iamtunc à* SER^MO^ *illo* PRINCIPE, *ad quæ nec popularium meorum benignitas acceſſit. Sed patriam antehabui: quo fine?* Ambitionis, *ait ille:* & vt

ad

ad purpuram viam mihi munirem. *O quàm rem tetigit! ô acre & ardens meum illud votum! Non ſic Empedocles amore immortalitatis in Aetnâ, vt ego in hoc igne. Quis leget iſta ſine riſu, imò ſine iracundiâ, qui me quidem vel extremis lineis norit? Modeſtia, modeſtia eſt, quam appeto, quam præfero: & quæ ſæpè iam efferendum retinuit & repreſſit. In Batauis ſigna dedi, & ſciunt amici: quid iam & olim hîc? ſileo. Reliqua in eo ſcripto ſunt meri luſus, aut conuicia: & quibus, ita me Deus, non habeo quod reponam. Quid enim? etiam conuicia? cum Catone profiteor:* Iniquam mihi hanc pugnam fore. Nam & malè audiunt iſti ex facili, & dicunt: mihi & dicere moleſtum eſt, & audiendi ſum inſolitus. *Et quæ etiam conuicia? à curru, naui, ſtabulo: & quæ liberalior animus aut auris, non niſi cum nauſeâ admittat. Atque hæc primaria iſtorum ars, & velut profeſſio eſt. & ſicut ſimiæ nulli bono vſui, niſi vt ſaltent, morſicent, riſum moueant: ſic noſtri iſti agyrtæ. Ego me componam?* *ὗς πρὸς ἀθηναίαν ἔριν ἤρισε, *audacter dicam: nec linguam aut ſtilum maculo, talium vel contactu. Abite in veſtras tenebras, quibus ſolum nomen* LIPSI *præſcriptum leuiter vos extrahit, grauiùs mox deprimendos. Ego autem ſto, & fulgeo. atque vt ignis paleam exurit, aurum nitidius reddit: ſic iſtæ calumniæ vanum aut vacuum aliquem abſumant, verâ virtute grauem illuſtrant. Nos ij ſumus, cum Deo*

*Sus in Pallada certamen commouit.

K *dicimus:*

dicimus: & quidquid obijcitis, bona Famæ aura hunc cygnum leuabit, & à morte canentem etiam audietis. Hæc de me: de D IV A, *iniurius in ipſam ſim, ſi non dicam refellam, ſed repetam, quæ impudentiſſimus atque impuriſſimus tympanotriba in eam iecit. Illa viuit, videt, atque eam inuoco: vt aut cum linguâ mentem meliorem iſtis donet, ſi poteſt; aut ſi non, malos malè perdat, quod optimum iis eſt, & ne vitia & ſupplicia accumulando conſeneſcant. Satis, & nimis in iſtum, Lector: erunt alij, erunt, qui maledictis doctioribus fortaſſe protelabunt. vt proteruia & licentia eſt huius æui, quo palmam fert* *— ὃς μετὰ πᾶσιν ἐρίζεμεν ἔξοχός ἐστι. *Faciant: nos contemnimus, & cum Demoſthene decretum habemus,* *— τὰς τῶν διαβαλλόντων βλασφημίας ἔργῳ ἀπολύεσθαι. *Deus & boni fauete.*

*— qui iurgandi optimus audit.

*— calumniantium maledicta bonis factis diluere.

PRI-

PRIVILEGIVM CÆSAREVM.

RVDOLPHVS SECVNDVS diuina fauente clementia electus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ Rex, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis,&c. Noſtro & Sacri Imperij fideli dilecto IVSTO LIPSIO gratiam noſtram Cæſaream.Poſtquam inter alia,quę DEVS immortalis hominibus liberali manu dedit dona, illuſtria inprimis illa & quaſi diuina ſunt, quæ in litteris liberalibusque diſciplinis conſiſtunt, quibus ſcilicet homines non tantùm ab animalibus ceteris rationis expertibus, ſed à rudi etiam & imperito hominum vulgo ita diſtinguuntur,vt tanquam Dij quidam ſplendeſcere in terris videantur: rem ſanè præclaram ſeque dignam illi præſtant,qui diligentem iis ipſis in litteris ac diſciplinis operam ponunt; præclariſſimam verò & Reipub. vtiliſſimam,qui eas ita excolunt, vt aliorum menti docendo, ſcribendo lumina præferant, eosque ex ignorantiæ tenebris quaſi manu educant. Quos excitare, quos amare atque animare ad dignitatis noſtræ munus, ad quod Diuino vocati beneficio, conceſſuque ſumus, inprimis pertinere exiſtimamus. Cùm itaque ab iis, quorum nobis ſpectata fides, quique iudicare de Litteris poſſint, acceperimus, inſignes te animi ingeniique tui dotes tibi à natura inſitas à primis temporibus ætatis tuæ ita litterarum ac diſciplinarum ſtudiis excoluiſſe atque exornaſſe, vt olim iuuenilibus adhuc annis præclara floreſcentis minimeque vulgaris eruditionis ſpecimina præbueris, dum obſcura in antiquis ſcriptoribus loca, quæ quædam tanquam luſtra erant, illuſtraſti, quæque in iis iniuria temporum deprauata & corrupta fuerunt, reſtituiſti, dum vetuſta Latinæ antiquitatis rudera in nouam ſubinde ſtructuram ſingulari artificio eleganter conuertiſti: ad exquiſitam adeò & raram doctrinam, quæ magnam de te apud doctos quoſque viros opinionem excitarit, perueniſſe, eamque variis abs te libris acri & graui cum iudicio ſcriptis atque in lucem editis oſtendiſſe, vt in eo quod tam feliciter tractes ſcriptionis genere paucos tibi pares hodie reperire ſit: iam verò matura te ætate virum, viro magis magiſque digna, & viris doctis grata ac Reipub. vtilia ſcribere, quæque à primis illis Romanis olim auctoribus ſcripta fuerunt, à mendis purgare, & lectiſſimos quoſque ex Muſarum hortis, in quibus aſſiduè verſeris, flores colligere, concinnare, quibus Lectores mirificè recrees, & eorum pectus ad prudentiam, probitatemque informes: haudquaquam prætermittere voluimus, quin Reipub. ad quam hæc abs te ornamenta conferuntur, cauſa, Cæſareo te noſtro elogio decorandum, & quamuis per te ſatis ipſe animatus ſis, animandum magis patrocinioque noſtro defendendum pro benigna noſtra in te ſuſciperemus voluntate. Quoniam verò lucubrationibus atque operibus tuis in lucem edendis, peculiarem te eligere velle Typographum, accepimus, Diplomate hoc noſtro priuilegioque te & Typographum tuum aduerſus quorumcumque fraudem,qui lucri cauſa, quod fieri ſolet, eadem excudere aut typis imitari fortè velint, munitos cupimus. Quamobrem pro auctoritate noſtra Cæſarea decernimus,

 mus,

Digitized by Google

mus, ſtatuimus, vetamusque, ne quis Typographorum, Bibliopolarum aut aliorum, qui librariam negotiationem exercent, eos libros, quos tu editurus es, quocunque modo, charactere, aut forma, ſiue integros, ſiue aliquam eorum partem typis imitari, edere, excudere, aut venundare intra ſacri Romani Imperij, Regnorumq; ac Dominiorum noſtrorum hæreditariorum fines triginta annis proximis à primo editionis die computandis, abſque tuo tuorúmve hæredum conſenſu audeat: Hac autem lege addita, vti tria vt minimùm cuiuſque libri exemplaria, quemadmodum moris eſt, ad Imperialem noſtram Cancellariam mittantur. Si quis verò edictum hoc noſtrum tranſgredi, violare, aut contemnere deprehenſus fuerit, eum non ſolùm eiuſmodi libris, tibi, hæredibúſue tuis, auxilio Magiſtratus, vbicunq. reperti fuerint, vendicandis, priuari, ſed triginta etiam Marcharum auri puri mulcta, cuius ſemiſſis quidem Fiſci noſtri Procuratori, fraudis vindici; alter verò ſemiſſis, tibi hæredibúſue tuis pendatur, puniri volumus. Mandantes vniuerſis & ſingulis noſtris & ſacri Romani Imperij ſubditis & fidelibus dilectis, tam Eccleſiaſticis quàm Politicis, cuiuſcumque ſtatus, gradus aut ordinis extiterint, præſertim verò iis, qui in Magiſtratu conſtituti, vel ſuo vel ſuperiorum ſuorum loco aut nomine, ius dicunt, iuſtitiámue exercent, ne quemquam hoc Priuilegium noſtrum impunè violare, ſpernere aut negligere patiantur: Sed, ſi quos contumaces compererint, conſtituta à nobis mulcta, eos puniri & quibuſcumque modis coërceri curent, ni & ipſimet grauiſſimam noſtram in ſe conuertere indignationem velint. Id quod hoc Diplomate, manu noſtra ſubſcripto, & Cæſarei noſtri ſigilli impreſſione munito, confirmamus. Datum in arce noſtra Regia Pragæ, die prima menſis Auguſti; Anno Domini Milleſimo, Quingenteſimo, Nonageſimo ſecundo: Regnorum noſtrorum Romani decimo ſeptimo, Hungarici vigeſimo, & Bohemici itidem decimo ſeptimo.

Subſign.

RVDOLPHVS.

Iacobus Curtius à Senfftenaw.

Ad mandatum ſacræ Cæſareæ M^tis^ proprium.

Io. Baruitius.

Additum ſigillum Cæſ. M^tis^ in cerâ rubrâ.

Digitized by Google

SVMMA PRIVILEGII REGII.

PHILIPPVS Dei gratia Hiſpaniarum, &c. Rex Catholicus, diplomate ſuo ſanxit, nequis, Iuſti Lipſij Hiſtoriarum in alma Vniuerſitate Louanienſi Profeſſoris, & item Hiſtoriographi ſui libros quoſcunque, à Cenſoribus legitimis approbatos, præter ipſius, heredúmve eius, voluntatem, intra triginta annos à prima ſingulorum librorum editione computandos imprimat, aut alibi terrarum impreſſos, in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléſve habeat. Qui ſecus faxit, præter librorum confiſcationem triginta marcharum auri puri illatione mulctabitur. Vti latiùs patet in litteris, datis Bruxellæ XIV. Febr. M. D. XCVII.

Signat.

Verreycken.

Tibi IOANNES *MORETE, pro amicitiâ quæ mihi cum Plantino (heu, quondam meo) & Plantinianis eſt ac fuit, tibi, inquam, permitto, vti hunc meum de* DIVA VIRGINE ASPRICOLLI *libellum typis tuis excudas ac diuulges. Nequis alibi alius præter te, cupio ſiue iubeo, ex lege quam magnus Cæſar & Rex meus dixerunt.*

Iuſtus Lipſius.

Digitized by Google

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA,

APVD IOANNEM MORETVM.

M. DC. V.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google